

Digital redovisning av strandskyddade områden

(M 2022/01080)

Länsstyrelserna

Titel: Digital redovisning av områden som omfattas av strandskydd
Författare: Länsstyrelsen Uppsala län
ISBN: 1400-4712
Rapportnummer: 2024:12
Diarienummer: 526-4621-2022
Utgivningsår: 2024
Omslagsbild: Erik Myr - Groståde fiskeläge, Gotland

Förord

Länsstyrelsen Uppsala län redovisar uppdraget om en digital redovisning av strandskyddade områden. Länsstyrelsen har genomfört uppdraget tillsammans med Lantmäteriet och Naturvårdsverket vilka vi tackar för ett gott samarbete.

Strandskyddet har sedan det infördes genomgått ett stort antal förändringar. Dessa förändringar har bidragit till strandskyddets komplexitet och en situation som gör det svårt för var och en att förstå strandskyddets utbredning.

Länsstyrelsen redovisar hur beslut över tid har påverkat strandskyddets utbredning. Det dataunderlag som tagits fram kommer att ge allmänheten, myndigheter och beslutsfattare en tydligare bild av hur historiska förändringar av lagstiftningen påverkar dagens utbredning av strandskyddet.

Redan innan underlaget togs fram var det etablerat att skillnaderna mellan län och mellan kommuner var stora. Dessa skillnader kommer nu att synliggöras, från de historiska besluten om införande av strandskydd till beslut som fattas av kommuner och länsstyrelser idag.

En förhoppning är att redovisningen också ska gå att använda för att förstå vilka effekter som eventuella kommande förändringar i strandskyddslagstiftningen kan ge.

Uppsala, 20 december 2024

Stefan Attefall
Landshövding i Uppsala län

Cecilia Magnusson
Länsråd i Uppsala län

Innehållsförteckning

DIGITAL REDOVISNING AV STRANDSKYDDADE OMRÅDEN	1
FÖRORD	3
1. SAMMANFATTNING	5
2. RESULTAT	6
3. BAKGRUND	7
3.1. Uppdraget.....	7
3.2. Förutsättningar	8
3.2.1. Lagstiftning.....	8
3.2.2. Skillnader inom och mellan län	9
3.2.3. Underlag.....	10
4. ARBETSPROCESS	15
4.1. Organisation	15
4.2. Andra aktörer.....	16
5. GENOMFÖRANDE	17
5.1. Nationell specifikation.....	17
5.2. Digitalisering.....	17
5.2.1. Beslutstyper	18
5.2.2. Svårigheter att hitta och tolka äldre beslut	21
5.2.3. Justering av felaktig strandlinje	22
5.2.4. ArkivSök.....	22
5.3. Tillgängliggörande av strandskyddets utbredning	22
5.3.1. Användningsområden	23
5.3.2. Länsstyrelserna	23
5.3.3. Kommunerna.....	23
5.4. Sveriges säkerhet, informationssäkerhet och skyddet av den personliga integriteten	24
6. INFORMATIONSAANSVAR	25
6.1. Förvaltning och ajourhållning	25
6.1.1. Nationell specifikation	25
6.1.2. Producent.....	25
6.1.3. Ajourhållning	25
6.2. Finansiering.....	26
7. IDENTIFIERADE HINDER	28
7.1. Digitala detaljplaner.....	28
7.2. Analys av om strandskydd i fortsättningen ska redovisas i Fastighetsregistret.....	29
8. MÖJLIGA FÖRBÄTTRINGAR	31
8.1. Förbättrat underlag.....	31
8.2. Fortsättning och framtid.....	31
9. REFERENSER	32
BILAGOR	34

1. Sammanfattning

Länsstyrelserna har tagit fram och sammanställt underlag om var det generella strandskyddet gäller. Den digitala redovisningen av strandskydd är baserad på strandlinjerna i lantmäteriets produkt Topografi 10, som bygger på Lantmäteriets grundläggande geografiska databaser och innehåller bland annat markslag, vägar och hydrografi. Begränsningar i underlaget medför att strandlinjernas lägesosäkerhet varierar¹. I datamängden Strandskydd redovisas inte noggrannhet eftersom detta redovisas av den datamängd som utgjort underlag. Konsekvensen av osäkerheterna sett till strandlinjens läge innebär att underlaget inte redovisar ett exakt läge för strandskydd, utan endast det bästa möjliga utifrån nu aktuella underlag.

Samtliga länsstyrelser har påbörjat sammanställningen av uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall. För dessa beslut kvarstår en del av digitaliseringen. Utifrån respektive läns redovisning framgår att samtliga län som beslutat om utvidgning kommer redovisa dessa beslut. Vidare framgår att i stort sett samtliga beslut om förordnande om undantag kommer att redovisas, samt stora delar av de enskilda upphävandena. Vad gäller detaljplaner före 1 juli 2009 kommer det kvarstå ett arbete i de flesta län. Några län redovisar att de kommer vara klara med redovisningen även i denna del.

Länsstyrelsernas IT-avdelning har tagit fram en rutin för ajourhållning av strandskydd som innebär att nya beslut ska föras in löpande.

Fastighetsregisterlagsutredningen, SOU 2024:7 "Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister" har föreslagit att strandskydd ska försvinna ur fastighetsregistret från den 1 juli 2026. Lantmäteriet har lämnat underlag till utredningen och instämmer i förslaget.

Länsstyrelsen kan konstatera att den som fattat ett beslut ska vara ansvarig för digitalisering av beslutet. Det innebär att kommunerna är ansvariga för att digitalisera upphävt strandskydd inom detaljplanelagda områden från 1 juli 2009. Länsstyrelserna anser att den befintliga möjligheten att redovisa digitala detaljplaner i Nationella geodataplattformen innebär att kommunerna redan har förutsättningar att redovisa detaljplaner med upphävt strandskydd från 1 juli 2009 och framåt digitalt.

Länsstyrelserna har genomfört uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden i samverkan med Lantmäteriet och Naturvårdsverket. Arbetet har också skett i dialog med ett flertal andra myndigheter.

¹ [Tema Hydrografi - Topografi 10 Nedladdning, vektor \(lantmateriet.se\)](#)

2. Resultat

Inom uppdraget tas en nationell specifikation för strandskydd fram av länsstyrelserna i samverkan med Lantmäteriet och Naturvårdsverket. Specifikationen tas fram genom det ramverk som har etablerats för den nationella geodataplattformen. Specifikationen kommer slutligt att prövas för antagande när den har testats och testerna har verifierats av Lantmäteriet.

Den digitala redovisningen av strandskydd som tagits fram består av:

- En digital sammanställning om var det generella strandskyddet gäller.
- En digital sammanställning om var utvidgat samt upphävt strandskydd har beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- En redovisning av informationsansvar samt behov av finansiering.
- En analys av om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret.

3. Bakgrund

3.1. Uppdraget

Den 19 maj 2022 lämnade regeringen i uppdrag åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet att ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål var att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering. Länsstyrelsen i Uppsala län skulle samordna och redovisa arbetet.

Uppdraget innebar att myndigheterna gemensamt skulle:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, samt utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret. Vidare ska myndigheterna analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Underlaget skulle vara lättillgängligt, aktuellt och kvalitetssäkrat och möjliggöra en effektiv och rättssäker prövning och tillsyn. I de fall där tillgängliga grunddata, exempelvis i frågan om strandlinjens exakta läge vid medelvattenstånd, inte möjliggör en säker redovisning av strandskyddets utbredning ska detta framgå.

Genomförandet ska följa det ramverk som tagits fram inom regeringsuppdraget om att etablera en nationell digital infrastruktur för standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen (LM2020/002393). Vidare framgick att myndigheterna även ska rapportera hur de inom ramen för uppdraget har beaktat Sveriges säkerhet, informationssäkerhet och skyddet av den personliga integriteten.

3.2. Förutsättningar

3.2.1. Lagstiftning

Strandskyddet har sedan det infördes genomgått ett stort antal förändringar. Dessa förändringar har bidragit till strandskyddets komplexitet och en situation som gör det svårt för var och en att förstå strandskyddets utbredning.

En fullständig historik över strandskyddet redovisas i bilaga 2. Här följer en kortfattad historik över de mest betydelsefulla förändringar som skett och som påverkat strandskyddets utbredning.

- Den 1 januari 1953 träder strandlagen² i kraft. Enligt denna får Länsstyrelsen förordna om att strandskydd ska gälla inom visst strandområde. Syftet är att värna allmänhetens behov av strandområden för friluftsliv. Strandskydd får gälla upp till 300 meter från strandlinjen. Strandskydd ska dock inte gälla inom fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan.
- Den 1 juli 1975³ införs generellt strandskydd om 100 meter från strandlinjen (vid normalt medelvattenstånd) vid alla sjöar och vattendrag. Områden som ingår i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan undantas dock från det generella strandskyddet.
 - Länsstyrelserna ges möjlighet att förordna om att strandskydd ska införas inom sådana planlagda områden. Denna möjlighet har Länsstyrelserna än idag⁴.
 - Länsstyrelserna får förordna om att strandskydd ska upphävas i samband med att ny generalplan, stadsplan eller byggnadsplan fastställs, om det finns särskilda skäl.
 - Länsstyrelserna ges även möjlighet att förordna om utvidgat strandskydd upp till 300 m från strandlinjen om det behövs för att tillgodose strandskyddets syfte.
 - Vidare ges Länsstyrelserna möjlighet att förordna om att områden som uppenbarligen saknar betydelse för strandskyddets syfte undantas från strandskydd.
- Från och med den 1 juli 1994⁵ utvidgas strandskyddets syfte till att även omfatta bevarande av goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurliv. Länsstyrelserna gavs möjlighet att förordna om att områden som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften undantas från strandskydd.

² SFS 1952:382

³ SFS 1974:1025

⁴ 10 § Lag (SFS 1998:811) om införande av Miljöbalken

⁵ SFS 1994:854

- Från och med den 1 januari 1999⁶ inträder strandskydd åter då områden, där länsstyrelsen tidigare beslutat om upphävande, upphör att omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser.
- Den 30 juni 1999 upphör förordnanden om undantag från strandskyddet att gälla, om de inte omprövats med stöd av den nya lydelsen av strandskyddets syfte⁷.
- Från och med den 1 juli 2009⁸ får Kommunen besluta att upphäva strandskydd i samband med detaljplaneläggning, inom områden som inte även omfattas av Länsstyrelsens beslutanderätt.
- Från och med den 1 september 2014⁹ får Länsstyrelsen upphäva strandskyddet vid en liten sjö eller litet vattendrag om dess betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten.
- Den 31 december 2014 upphör förordnanden om utvidgat strandskydd att gälla, om de inte omprövats med stöd av den nya lydelsen¹⁰. Enligt den nya lydelsen får strandskydd endast utvidgas om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Tröskeln är därmed högre än tidigare, och det uttalade syftet är att omfattningen av det utvidgade strandskyddet ska minska.

3.2.2. Skillnader inom och mellan län

Sedan det generella strandskyddet infördes har en rad beslut fattats av länsstyrelserna som gjort att strandskyddets utbredning varierar kraftigt både inom och mellan län. Att strandskyddets utbredning inom län ser olika ut beror främst på att det har skett förändringar i länsindelningen både genom sammanslagning och att enskilda kommuner har bytt län.

Den största skillnaden är dock den mellan län. Det har funnits olika möjligheter att undanta områden från strandskydd. Fram till den 30 juni 2009 kunde länsstyrelserna fatta beslut om förordnande om generella undantag från strandskyddet. Möjligheterna till undantag har sett olika ut över tid och besluten har utformats på olika sätt. Några pekar ut områden där strandskydd råder medan andra i stället pekar ut områden där strandskydd inte råder. Länen kunde själva fatta beslut om förordnanden om undantag från det generella strandskyddet.

Det finns också en stor variation i hur besluten är utformade. En del beslut hänvisar till en karta där de områden som omfattas eller inte omfattas av strandskydd markerats. Skalorna på dessa kartor varierar mellan länen vilket gör det svårt att tolka vissa beslut.

En grundläggande skillnad mellan länen är att 11 av 21 län har fattat beslut om förordnande om undantag från strandskydd. Förordnande om

⁶ SFS 1998:808

⁷ SFS 1994:854, SFS 1998:811

⁸ SFS 2009:530

⁹ SFS 2014:892

¹⁰ SFS 2009:532

undantag kunde fattas fram till den 30 juni 2009 och är ett beslut som pekar ut var strandskydd gäller eller inte gäller utifrån generella grunder. Undantagen har formulerats olika i varje län och har därför lite olika innebörd. Med anledning av att besluten formulerats olika kan det krävas tolkning och bedömningar för att avgöra var strandskydd har undantagits. I vissa fall hänvisar besluten till att gälla enligt en karta, ofta en bestämd kartprodukt i tid som är minst 30 år gammal och därför inte stämmer överens med dagens kartunderlag. I andra fall kan besluten ha formulerats så att strandskydd ska gälla vid utpekade sjöar och vattendrag. Kommuner som bytt län efter att undantagsbeslut fattats omfattas fortfarande av dessa beslut.

Länsstyrelserna kan fatta beslut om utvidgat strandskydd. Samtliga länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Jämtlands län har fattat beslut om utvidgat strandskydd.

Fram till sista juni 2009 var det länsstyrelserna som fattade beslut om upphävande av strandskydd i samband med planläggning. Dessa kan ofta finnas som en bilaga till den fysiska planen. Hur dessa har formulerats och vad innebörden av dessa beslut är har inte kunnat analyseras inom projektet. Men med tanke på att det rör ett stort antal beslut finns risk att det också är stora variationer i deras utformning.

För kommuner finns det skillnader i hur strandskyddet har upphävts inom detaljplanelagt område. Innan 2020 var rekommendationen från Boverket att använda administrativ bestämmelse för att upphäva strandskydd¹¹. Tyvärr har det inneburit att man i många fall har upphävt mindre områden än vad som avsågs när planen togs fram eftersom de administrativa gränserna är de med lägst hierarki i detaljplaner. Idag är rekommendationen att använda egenskapsbestämmelser vilket innebär att ett upphävande av strandskydd omfattar hela ytor med samma användning.

3.2.3. Underlag

Förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation klargör att det är Lantmäteriet som har informationsansvar när det gäller strandlinjer och inlandsvatten. Länsstyrelserna anser därför att det är Lantmäteriets produkter som ska utgöra grundunderlag för en digital redovisning av strandskyddade områden.

Det underlag som Lantmäteriet tillhandahåller är inte fullständigt eller helt kvalitetssäkrat vad gäller strandlinjens läge. Bristerna kommer att medföra begränsningar i den digitala redovisningen. Länsstyrelserna har i samverkan med Lantmäteriet och Naturvårdsverket undersökt om det finns andra produkter eller lösningar som skulle kunna vara tillämpbara för att få en bättre strandlinje och kommit fram till att något säkrare och mer fullständigt underlag inte finns i dagsläget. Länsstyrelsen anser

¹¹ [PBL Kunskapsbanken - Planbestämmelser för detaljplan 1 augusti 2018 - 30 september 2020 \(boverket.se\)](https://www.boverket.se/om-boverket/plan-och-byggnadsnagra/planbestammelser/planbestammelser-for-detaljplan-1-augusti-2018-30-september-2020)

därför att Lantmäteriets produkt, Topografi 10, ändå är det lämpligaste grundunderlaget för det digitala strandskyddsskiktet. För att förstå vilka brister som underlaget har och vilka konsekvenser det får behöver användaren gå till källan, dvs Lantmäteriets produkt Topografi 10.

Brister i Lantmäteriets underlag gällande nationell strandlinje, Topografi 10

Lantmäteriet har på uppdrag av Sjöfartsverket karterat den nationella strandlinjen. Denna kartering har genomförts i samtliga områden där yrkessjöfart bedrivs. Inför karteringen stämde vattenståndet av med SMHI eftersom Sjöfartsverket efterfrågade en kartering så nära havets nollnivå som möjligt längs kusten. I insjöar och vattendrag gällde för karteringen referensyta eller medelvattenstånd.

För att få en mer tillförlitlig produkt har också parametrar för vindstyrka/våghöjd tagits med i beräkningarna vid flygfotografering. Kartläggningen av Nationell strandlinje färdigställdes 2019 och sedan dess sker ajourhållning/ uppdatering inom Lantmäteriets ordinarie produktion med hjälp av flygbildstolkning.

Alla strandlinjer som ligger utanför området för den nationella strandlinjen ajourhålls också i Lantmäteriets ordinarie arbete. Även här är vattenståndet en påverkansfaktor vilket gör att Lantmäteriet är noggranna med att uppmärksamma om det är vårflod/högvatten eller torka/lågvatten när flygfotograferingen sker.

Ajourhållningen för ovan nämnda produkter är indelad i tre områden som uppdateras med olika intervall. I södra Sverige och längs kusten är befolkningstätheten som högst vilket sammanfaller med mängden förändringar av markanvändning. Inom detta område fotograferar och uppdaterar Lantmäteriet data vartannat år. I fjällkedjan är intervallet vart sjätte år, och inlandet vart fjärde år.

En utmaning som identifierats är att önskemålen kring en strandlinje för säker sjöfart och för strandskydd skiljer sig åt. Markförhållanden kan avgöra hur säker strandlinjens korrekta läge är. På senare tid har i vissa fall höjdmodellen gått att använda för att avgöra var strandlinjen går, vilket varit gynnsamt vid identifiering av avvikelser som exempelvis utväxande träd. Vid utbredd vattenvegetation såsom vass och sandrevlar kan karteringen av strandlinjen vara bristfällig och inte lämplig att använda vid bedömning av strandskyddets exakta utbredning. I några fall har länsstyrelser tagit fram ett bättre underlag för att kunna redovisa bättre strandlinjer, i så fall finns informationen tillgänglig som *inritat strandskydd*.

Brister i Lantmäteriets underlag gällande redovisning av små sjöar och vattendrag

Dataprodukten innehåller strandlinjen för hav, sjö och vattendrag. Därtill finns även markkantlinjer för vattendrag mindre än sex meter.

Länsstyrelserna har uppmärksammat på att strandlinjen i datamängden Topografi 10 inte innehåller alla vattendrag. De vattenförekomster som

saknas är generellt sett mindre bäckar i tät skog och vattendrag som inte tydligt går att avläsa med de karteringar som erbjuds i dagsläget. Dessa kommer inte ingå i den digitala redovisningen av strandskyddade områden. Det innebär att de tio län som inte har beslutat om förordnande om undantag kommer ha strandskydd på fler platser än vad som går att se i redovisningen.

De alternativa lösningar som övervägts är alternativa grundprodukter, möjligheterna att förbättra grundprodukten Topografi 10 samt olika sätt att hantera bristerna genom information.

Markfuktighet

Skogsstyrelsen beskriver på sin hemsida¹² att produkten DTW Markfuktighet är framtagen utifrån en matematisk modell av terrängen och vattnets rörelser i landskapet. Markfuktigheten redovisas på kartan i olika nyanser av blå färger från blöta till friska-fuktiga områden (0-1 meter till grundvatten).

SLU Markfuktighet är framtagen genom en sambearbetning av 24 olika kartor och fältdata från riksskogstaxeringen och en maskininlärningsmodell som tränats för att hitta blöt och fuktig mark.

Eftersom dessa produkter till viss del redovisar vatten under mark så har Länsstyrelserna bedömt att de i nuläget inte är lämpliga att använda för att göra en mer detaljerad redovisning av strandlinjens läge. Möjligheterna att justera maskininlärningsmodellen för att identifiera öppna vatten har inte undersökts vidare av Länsstyrelserna.

Diken

Alla diken omfattas inte av strandskydd, men för de diken som gör det har Länsstyrelserna undersökt alternativet att använda produkten Diken för att möjliggöra redovisning av strandskydd. Produkten är framtagen genom en sambearbetning av Lantmäteriets produkter Laserdata skog och Laserdata NH. Modellen är en maskininlärningsmodell som tränats på att klassificera diken. Lantmäteriet har bedömt att denna produkt har en alltför ojämn kvalitet för att användas nationellt inom uppdraget.

Åtgärder för en bättre grundprodukt

Inom uppdraget har olika möjligheter lyfts för att uppnå en högre kvalitet på grundprodukten. Lantmäteriet har en e-tjänst för att förbättra deras kartprodukter. Det innebär att den som uppmärksammar att karta och verklighet inte stämmer överens meddelar detta via Lantmäteriets e-tjänst "förbättra kartan".

Ett annat förslag är att särskilt peka ut en myndighet som får i uppdrag och finansiering för att genomföra en ny kartering. Det är viktigt att i ett förarbete för ett sådant uppdrag identifiera omfattningen och vilken

¹² [Markförhållanden - Skogsstyrelsen](#)

myndighet som i så fall skulle ha bäst förutsättningar att genomföra arbetet. Inom ramen för det nu aktuella uppdraget har inte någon sådan uppskattning gjorts, då Naturvårdsverkets uppskattning anses relevant.

I Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget "Strandskydd vid små sjöar och vattendrag"¹³, gjordes en uppskattning av kostnad för en bättre grundprodukt av Metria¹⁴. Minimikostnaden för att ta fram ett underlag som visar sjöar större än en hektar och vattendrag bredare än två meter uppgavs då kosta en miljard kronor. Arbetet beräknades ta tre till fem år och ajourhållningen beräknades kosta 134 miljoner kronor vart sjunde år. Länsstyrelserna har inte tagit ställning till hur dessa kostnader står sig mot dagens prisbilder och om den tekniska utvecklingen har påverkat kostnaden.

Det pågår även ett projekt på Lantmäteriet om att se möjliga användningsområden för det underlag som SLU och Skogsstyrelsen tagit fram i form av Markfuktighetskartan.

Digital strandlinje

I normalfallet gäller strandskyddet inom ett visst avstånd från en strandlinje. Därför är det avgörande att kunna fastställa strandlinjens läge för att kunna avgöra skyddets utbredning.

Frågan om strandlinjens läge kopplat till en digital redovisning har problematiserats i tidigare utredningsarbeten. I strandskyddsdelegationens slutrapport¹⁵ anges exempelvis att:

"Innan en nationellt enhetlig redovisning kan bli verklighet finns dock ett antal knäckfrågor att lösa. Bl.a. saknas en entydig definition av vad som räknas som strandlinje vid medelvattenstånd, vilket gör det svårt att geografiskt redovisa var gränsen för strandskyddsområdet går med utgångspunkt i strandlinjen. En huvudfråga är därför vilken kvalitet strandlinjen behöver hålla på den bakgrundskarta som strandskyddsområdet redovisas på."

Strandskyddet gäller vid havet samt vid insjöar och vattendrag och är enligt huvudregeln området intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, såväl på land som i vattnet. Länsstyrelsen kan i det enskilda fallet utvidga strandskyddsområdet upp till 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften¹⁶. Av Naturvårdsverkets vägledning¹⁷ framgår att det är fråga om ett horisontellt avstånd från strandlinjen. Av praxis¹⁸ framgår vidare att en mätning från en markerad strandlinje på Lantmäteriets kartmaterial

¹³ M2014/1093/Nm, avsnitt 6.2.3 Kostnadsuppskattning

¹⁴ Experter på fastighetsinformation och geografisk data

¹⁵ SOU 2015:108 s.221

¹⁶ 7 kap. 14 § miljöbalken

¹⁷ Handbok 2009:4, utgåva 2 s.9

¹⁸ MÖD 2015:31

normalt uppfyller de krav på noggrannhet som behövs för att avgöra om en planerad åtgärd ligger inom strandskyddsområde eller inte. Mot bakgrund av detta kommer en digital redovisning av strandlinjens läge vara mycket värdefull.

Strandskyddets vara eller icke vara vid anlagda vatten

Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag¹⁹. Hur anlagda vatten förhåller sig till detta har inte närmare utvecklats i förarbetena. Det finns inte heller någon vedertagen definition av begreppet anlagt vatten. I praxis har uttalats att det inte är möjligt att generellt ange om anlagda vatten ska omfattas av strandskyddet eller inte, och att en bedömning får göras från fall till fall. Om ett dike, en damm eller en våtmark är ett sådant vatten som omfattas av strandskydd beror på förhållandena i det enskilda fallet. Exempelvis har frågan om vattnet har koppling till ett naturligt system för tillförsel av vatten ansetts ha betydelse för om det omfattas av strandskydd.

I prop. 2021/22:168, En ökad differentiering av strandskyddet, föreslogs en ny bestämmelse, 7 kap. 13 a § miljöbalken, som bemyndigade regeringen att meddela närmare föreskrifter om att strandskydd inte ska gälla vid anlagda eller restaurerade insjöar och vattendrag, exempelvis våtmarker. Riksdagen avlog dock propositionen.²⁰

Till följd av denna otydlighet i lagstiftningen, tillsammans med bristerna i Lantmäteriets underlag Topografi 10, så kommer det inte vara möjligt för Länsstyrelserna att fullständigt redovisa gällande strandskydd.

Strandlinjens läge är föränderlig

Eftersom strandskyddet gäller 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd är strandskyddets utbredning beroende av strandlinjens läge. Strandlinjen är dock av naturliga skäl föränderlig och därför kan inte länsstyrelserna fastställa den exakta strandlinjens läge, med syftet att klargöra strandskyddets utbredning för all framtid. Det länsstyrelserna levererar som digital redovisning kommer därför inte utgå från en för framtiden fastställd strandlinje, utan den strandlinje som kan anses råda i dagsläget. Regelbundna uppdateringar kommer därför att behöva göras av strandskyddsskikten, utifrån en uppdaterad, nationell strandlinje.

Den digitala redovisningen av strandlinjen uppdateras av Lantmäteriet i samband med att nya flygfotograferingar har genomförts. Uppdateringen görs med varierad frekvens över landet. Minst vart tredje år ser Lantmäteriet över och ajourhåller strandlinjen. När den digitala redovisningen av strandlinjen förändras så att strandskyddets utbredning påverkas ska de generella och utvidgade strandskyddsområdena uppdateras om det bedöms lämpligt av Länsstyrelsen.

¹⁹ 7 kap. 13 § miljöbalken

²⁰ Se a. prop. s. 99 och 131, bet. 2021/22: MJU27 samt rskr. 2021/22:337

4. Arbetsprocess

Samordningen mellan länsstyrelserna har inneburit att ensa länsstyrelserna i specifika sakfrågor, att hitta gemensamma arbetssätt och metoder för digitalisering samt att erbjuda tillfällen för informations- och erfarenhetsutbyte. Projektgruppen har även samordnat arbetet med andra aktörer, huvudsakligen med Lantmäteriet och Naturvårdsverket men även med Boverket, SMHI, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Sveriges kommuner och regioner, Sametinget, samt ett urval av kommuner.

Uppdraget har genomförts enligt det ramverk som tagits fram inom regeringsuppdraget om att etablera en nationell digital infrastruktur för standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen²¹. Den nationella specifikation som tas fram för genomförandet av uppdraget heter Strandskydd²² och kommer fastställas av Lantmäteriet. Den nationella specifikationen beskriver hur datamängden ska vara uppbyggd och innehåller även regler och krav för datamängden.

4.1. Organisation

Varje enskild länsstyrelse har genomfört uppdragets del vad gäller den digitala redovisningen i sitt län.

Uppdraget har samordnats nationellt av Länsstyrelsen Uppsala län. För att samordna uppdraget skapades en styrgrupp med en tillhörande projektgrupp som lett samordningen. Styrgruppen har letts av länsråd för Länsstyrelsen Uppsala län, Cecilia Magnusson med styrgruppsmedlemmar från olika verksamheter inom Länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Lantmäteriet. Projektgruppen har bestått av personer från några Länsstyrelser och letts av två handläggare från Länsstyrelsen i Uppsala län.

I arbetet med att ta fram den nationella specifikationen har utgångspunkten varit Lantmäteriets ramverk. Specifikationen har upprättats av flera sakkunniga från Lantmäteriet och Länsstyrelserna samt enskilda från Naturvårdsverket och Haninge kommun. Inom lantmäteriets process har ytterligare aktörer som Boverket, SMHI, SCB, HAV, enskilda kommuner med flera involverats. Arbetet har inneburit att en arbetsgrupp har träffats varje vecka och bearbetat specifikationen samt de bilagor och dokument som ingår i specifikationen. Vid behov har mindre arbetsgrupper hanterat särskilda frågor.

²¹ LM2020/002393

²² [Strandskydd | Lantmäteriet \(lantmateriet.se\)](https://lantmateriet.se)

4.2. Andra aktörer

Dialog har förts med flera olika myndigheter och organisationer. Uppdraget har genomförts i ett nära samarbete mellan Länsstyrelserna, Lantmäteriet och Naturvårdsverket. Vidare har dialog förts med SKR, Sametinget, Boverket, HAV, SMHI, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Miljöinformationsrådet, Geodatarådet och ett urval av kommuner.

Ovan nämnda myndigheter samt flera andra aktörer har bjudits in till dialog och samråd om den nationella specifikationen. Inkomna synpunkter och hantering redovisas tillsammans med den nationella specifikationen på Lantmäteriets webbsida för datamängder i Nationella geodataplattformen²³.

²³ [Strandskydd | Lantmäteriet \(lantmateriet.se\)](https://www.lantmateriet.se/Strandskydd)

5. Genomförande

5.1. Nationell specifikation

För att etablera en datamängd i nationella geodataplattformen behövs en nationell specifikation. Som en del i samordningen av uppdraget arbetar Länsstyrelsen i Uppsala län tillsammans med representanter från andra länsstyrelser, Lantmäteriet samt Naturvårdsverket med att ta fram en nationell specifikation för strandskydd.

Den arbetsgrupp som etablerades för att ta fram specifikationen har säkerställt att de obligatoriska steg som krävs för ett antagande har genomförts. Under upprättandet har specifikationen gått ut på breda remisser där kommuner och myndigheter har lämnat synpunkter på innehållet. Samtliga synpunkter har omhändertagits. Specifikationen kommer slutligt att prövas för antagande när den har testats och testerna har verifierats av Lantmäteriet.

5.2. Digitalisering

Digitaliseringen innebär att länsstyrelserna har tagit fram en nationell buffring²⁴ över det generella strandskyddet som baseras på strandlinjerna i Topografi 10. Varje länsstyrelse upprättar geodata över alla beslut som fattats i länet som påverkar strandskyddets utbredning.

De beslutstyper som projektet har identifierat är:

- Utvidgat strandskydd
- Förordnande om undantag
- Upphävt i enskilda fall
- Undantag, äldre plan
- Infört
- Upphävt i plan
- Avvisat

Digitaliseringen av strandskydd innebär att samtliga beslut som påverkat strandskyddets utbredning ska digitaliseras och överföras till nationella geodataplattformen. För vissa beslutstyper, bland annat äldre beslut, skulle dock en digitalisering innebära en betydande resursåtgång.

Varje länsstyrelse redovisar separat (bilaga 1 till 21) hur långt de bedömer sig hinna till den 20 december 2024, om det kommer kvarstå arbete samt hur detta i så fall kommer genomföras.

Den samlade bilden utifrån länens slutredovisningar är att det kommer

²⁴ En buffring innebär att en yta skapas utifrån ett objekt i ett GIS-program utifrån ett beräknat avstånd (100 meter). För att buffra strandskyddet har strandlinjer i lantmäteriets produkt Topografi 10 använts.

kvarstå arbete i de flesta län vid slutredovisningen av uppdraget. Det kvarstående arbetet kommer bestå av att digitalisera beslut.

Av redovisningarna framgår att i stort sett samtliga län kommer att ha ett kvarstående arbete med att digitalisera detaljplaner före 1 juli 2009, undantaget är Västra Götalands och Jönköpings län. I några län görs bedömer att det även kommer kvarstå arbete med upphävande i enskilda fall. För något enstaka län kommer det även kvarstå arbete med att digitalisera förordnande om undantag.

De länsstyrelser som har kvarstående digitalisering bedömer att de kommer att kunna genomföra den under 2025 och 2026.

En annan kvarstående del som redovisas i flera län är kvalitetssäkring av det generella strandskyddet. Det beror på att många ytor som har fått ett buffrat generellt strandskydd baseras på så kallade *diffusa strandlinjer*. Diffusa strandlinjer är en delmängd i Lantmäteriets produkt över strandlinjer vilka har en hög grad av osäkerhet eftersom de förekommer där det råder hög osäkerhet, exempelvis vid våtmarker, vassbälten och liknande områden.

I dagsläget ser länsstyrelserna ingen realistisk möjlighet att kvalitetssäkra samtliga strandlinjer. I vissa län har en sådan kvalitetssäkring gjorts på utvalda platser, där redovisas strandskydd som *inritat*.

5.2.1. Beslutstyper

Att generellt strandskydd om 100 meter ska gälla vid alla sjöar och vattendrag är beslutat i lag²⁵. Strandskyddstypen *Generellt strandskydd* har därför inga beslut kopplade till sig. Då generellt strandskydd infördes 1975 undantogs områden som ingick i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan direkt i lagen²⁶. Dessa områden redovisas som strandskyddstyp *Undantag äldre plan*. De gamla planbesluten är analoga, och kopplas till respektive undantagen yta.

Utöver detta finns flera olika typer av beslut som påverkar strandskyddets utbredning. Dessa beslut fattas av **Länsstyrelser**, **Kommuner** och **Regeringen**.

Beslut om undantag

När det generella strandskyddet infördes 1975 gavs **Länsstyrelsen** möjlighet att förordna om att vissa strandområden, som uppenbarligen saknade betydelse för strandskyddets syfte, inte skulle omfattas av strandskydd²⁷. Många Länsstyrelser valde att fatta sådana beslut, vanligen gällande mindre sjöar och vattendrag understigande en viss yta

²⁵ 7 kap 13–14 § miljöbalken

²⁶ P 4 i övergångsbestämmelsen till 15 § (SFS 1974:1025) Lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822)

²⁷ 15 § Naturvårdslagen (1964:822)

(sjöar) och bredd (vattendrag). Då miljöbalken infördes (med tillägget av syftet om bevarade livsvillkor för växter och djur) stadgades i övergångsbestämmelserna att sådana förordnanden om undantag skulle omprövas senast den 30 juni 1999, annars skulle de upphöra att gälla. Många Länsstyrelser valde då att förlänga de tidigare besluten om undantag. I vissa fall gjordes ändringar i besluten med hänvisning till det nytillkomna syftet. Möjligheten att förordna om undantag fanns fram till 1 januari 1999.

I vissa fall har besluten om undantag överklagats till **Regeringen**.

Dessa beslut är analoga. Då de fattades 1975 med förlängning 1999 är de ofta av låg kvalitet och noggrannhet och i vissa fall svåra att tolka. Utformningen av dessa beslut om generella undantag skiljer sig också mycket åt mellan länen. Vissa län saknar helt dessa beslut om generella undantag, vilket innebär att strandskydd om 100 meter gäller vid alla sjöar och vattendrag i de berörda länen. Besluten kopplas till strandskyddstyp: *Förordnande om undantag*.

Beslut om utvidgat strandskydd

Redan 1953 infördes möjligheter att förordna om utvidgat strandskydd upp till 300 meter från strandlinjen.

Vid införandet av det generella strandskyddet 1975 gavs **Länsstyrelserna** även möjlighet att utvidga strandskyddet till max 300 meter från strandlinjen om det behövdes för att tillgodose något av strandskyddets syften²⁸. Många Länsstyrelser fattade sådana beslut. 2009 trädde nya strandskyddsbestämmelser i kraft som innebär att de gamla besluten om utvidgat strandskydd skulle omprövas senast den 31 december 2014, annars skulle de upphöra att gälla²⁹. Många Länsstyrelser valde då att fatta nya beslut om utvidgat strandskydd.

I vissa fall har besluten om utvidgning överklagats till **Regeringen**.

Dessa beslut är i stor utsträckning analoga. Kvalitet och noggrannhet på beslutskartor varierar mellan länen. Besluten kopplas till strandskyddstyp: *Utvidgat strandskydd*.

Beslut om infört strandskydd

Då generellt strandskydd infördes 1975 undantogs områden som ingick i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan. **Länsstyrelserna** kan dock besluta om att införa strandskydd i dessa områden.³⁰ Besluten kan överklagas till Regeringen.

Dessa beslut är analoga. Besluten kopplas till strandskyddstyp: *Infört strandskydd*.

²⁸ 15 § Naturvårdslagen

²⁹ p 3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2009:532) om ändring i miljöbalken

³⁰ 10 § Lag om införande av miljöbalken (1998:811)

Beslut om upphävt strandskydd inom detaljplan

Före den 1 juli 2009 kunde **Länsstyrelserna** upphäva strandskydd för ett område i samband med detaljplaneläggning om det fanns särskilda skäl. Från och med den 1 juli 2009 är det i huvudsak **Kommunerna** som fattar beslut om upphävande av strandskydd i samband med detaljplaneläggning.

Undantag från kommunens beslutsbefogenhet gäller då planen behövs för byggande av försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg eller då området även omfattas av annat områdesskydd än miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde enligt 7 kap i miljöbalken och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun. I samtliga fall kan beslut om upphävande av strandskydd överklagas till **Regeringen**.

Dessa beslut har varit analoga fram till den 1 januari 2022, då krav infördes på digitala detaljplaner³¹. För detaljplaner finns redan en gällande nationell specifikation. Boverket har också upprättat föreskrifter som reglerar framtagandet av digitala detaljplaner.

Länsstyrelsen avser att hämta upphävanden i detaljplan efter 1 juli 2009 från datamängden Detaljplan och föra in dessa i Strandskydd. För att upphävanden från den 1 juli 2009 ska publiceras i Strandskydd krävs att kommunen digitaliserar och tillgängliggör de detaljplaner som upphäver strandskydd via Nationella geodataplattformen.

Besluten kopplas till strandskyddstyp: *Upphävt inom detaljplan*.

Beslut om upphävt strandskydd i enskilda fall

Länsstyrelserna har ända sedan det generella strandskyddets tillkomst 1975 haft möjligheten att besluta om förordnande att strandskydd inte ska gälla, för strandområden som uppenbarligen saknar betydelse för strandskyddets syfte. I samband med lagändringen den 1 september 2014 kan Länsstyrelsen upphäva strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag. Strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag kan endast upphävas om de uppfyller angivna kriterier i lagen.

Dessa beslut är analoga. Besluten kopplas till strandskyddstyp: *Upphävt i enskilt fall*.

Bedömning om att strandskydd inte råder

Länsstyrelser och **Kommuner** kan fatta beslut om att avvisa en ansökan om strandskyddsdispens med hänvisning till att ett vatten inte omfattas av strandskydd eftersom det inte uppfyller kriterierna för generellt strandskydd.

Om det finns ett sådant beslut kan den geografiska utbredningen av bedömningen digitaliseras som *Avvisat strandskydd*.

³¹ [Förordningen om ändring i plan- och byggförordningen \(2011:338\) SFS 2019:207](#)

5.2.2. Svårigheter att hitta och tolka äldre beslut

Flera olika myndigheter har under åren fattat ett stort antal strandskyddsbeslut som påverkar strandskyddets nuvarande utbredning. Många beslut har varit svåra och tidskrävande att leta fram. Arbetet försvåras också ytterligare av att Länsstyrelserna inte längre har tillgång till digitala planer genom ArkivSök, se mer under avsnitt 5.2.4 ArkivSök. Även beslut som Länsstyrelserna själva fattat har i vissa fall varit svåra att hitta, då de inte alltid kunnat sökas ut i diariet på ett effektivt sätt.

I vissa fall har besluten också varit komplexa att tolka, då äldre plankartor och beslutskartor ofta är otydliga. Samtliga beslut (förutom detaljplaner från 2022) är också analoge, då Länsstyrelsernas arkiv inte kan hantera digital geodata (såsom shapefiler).

5.2.3. Justering av felaktig strandlinje

I de fall strandlinjens läge på Lantmäteriets kartmaterial är uppenbart felaktig, exempelvis följer den yttre kanten på ett vassbälte i stället för den faktiska strandlinjen, kan Länsstyrelsen göra en egen tolkning av strandlinjens faktiska läge utifrån fältmätning, flygbilder eller annat tillgängligt underlag. Detta redovisas som strandskyddstyp: *Generellt inritat*.

5.2.4. ArkivSök

Lantmäteriet begränsade den 24 maj 2024, behörigheten för länsstyrelserna att komma åt akter i ArkivSök³². Det medförde att det inte längre var möjligt att komma åt planhandlingar som behövs för att kunna visa vad som gäller på en plats. I en akt finns vanligtvis en plankarta, planbeskrivning samt beroende på hur gammal planen är, även Länsstyrelsens fastställningsbeslut samt beslut gällande strandskydd. På grund av att Länsstyrelserna inte har något eget kartsikt för nu gällande planer, har det varit grundläggande att använda det underlaget som kommunerna skickar till Lantmäteriet och som sedan visualiseras i ett kartsikt med länk till akten i ArkivSök.

Sedan behörigheten har begränsats har det krävts ett mer utförligt letande i Länsstyrelsens egna arkiv för att kunna sammanställa nu gällande beslut kopplat till strandskydd. Då olika diariesystem har använts historiskt, har även det försvårat sökandet efter äldre beslut om upphävande.

En del kommuner har även egna visningstjänster för detaljplaner. Då det skiljer sig mellan kommunerna vilken möjlighet de har haft att bygga upp en egen visningstjänst, har det inte varit ett vedertaget sätt för åtkomst av planer. Att få tillgång till planhandlingar och beslut har således tagit mer tid och kommer vara en av anledningarna till att alla Länsstyrelserna inte kommer hinna med den delen av redovisningen.

5.3. Tillgängliggörande av strandskyddets utbredning

Det är rimligt att den myndighet som har fattat ett beslut är ansvarig för beslutet, och därmed också för att göra den tolkning som en digitalisering av ett äldre beslut innebär. Den myndighet som har fattat beslutet ska därför också digitalisera detta.

Tillgängliggörandet av strandskyddets utbredning kommer att ske via Nationella geodataplattformen som Lantmäteriet ansvarar för. För att producera data till, och konsumera data från nationella

³² [Lantmäteriet begränsar tillgången till viss information i ett antal digitala tjänster på grund av säkerhetsskäl | Lantmäteriet \(lantmateriet.se\)](#)

geodataplattformen, tecknar varje myndighet eller organisation ett producent- respektive konsumentavtal med Lantmäteriet.

5.3.1. Användningsområden

Strandskydd är ett underlag som kan användas vid prövning och planering. Där inga beslut redovisas kan det ändå finnas strandskydd vilket gör att det endast är de områden som omfattas av digitaliseringen som kan utgöra underlag vid handläggning och övergripande bedömningar. Frågan om ett område omfattas av strandskydd behöver bedömas i varje enskilt fall och den digitaliserade datamängden kan innehålla uppgifter som inte stämmer överens med verkligheten. I de fall där beslut om upphävande av strandskydd har fattats inom detaljplanelagt område eller som beslut i enskilda fall är den geografiska utbredningen säkrare. Där skulle det i vissa fall gå att använda datamängden för automatiska beslutsprocesser, men det är beroende av hur beslutet har formulerats. Automatisering är bara möjligt om beslutet pekar ut ett geografiskt avgränsat område för upphävande och där beslutet inte baseras på strandlinjens läge.

Det är viktigt att komma ihåg att de digitaliserade ytorna endast är en visualisering av de beslut som fattats angående strandskyddets utbredning. Det kan inte antas att visualiseringen alltid är helt korrekt eller har en så hög noggrannhet som är önskvärt. Kvaliteten på visualiseringen är beroende av kvaliteten på de beslut som har fattats. I många fall har de beslutskartor som visualiseringen bygger på en låg kvalitet, exempelvis då gränserna har ritats på kartor med låg detaljnivå. Då kan de inte enkelt överföras till en exakt gräns i en digital karta. Möjligheten att zooma in i en digital karta riskerar att felaktigt ge intrycket av att gränsen är mer exakt än den är i det ursprungliga beslutet. De digitaliserade gränserna måste därför ses som en ungefärlig indikation över var strandskydd gäller. Men i det enskilda fallet är det ändå alltid det ursprungliga beslutet som är juridiskt gällande.

5.3.2. Länsstyrelserna

Länsstyrelsernas gemensamma IT-organisation har tecknat ett gemensamt producentavtal med Lantmäteriet för att kunna leverera strandskyddsdata till Nationella geodataplattformen. Länsstyrelserna har fattat beslut om utvidgat strandskydd, förordnande om undantag (generellt undantag), beslut i enskilda fall och beslut om upphävande av strandskydd i detaljplaner som påbörjades innan 1 juli 2009. Länsstyrelserna kommer att vara ansvariga för att leverera digitala tolkningar av dessa beslut till plattformen.

Varje länsstyrelse har egna visualiseringstjänster eller webbGIS där informationen kommer att tillgängliggöras.

5.3.3. Kommunerna

Sedan 1 juli 2009 är det kommunerna som beslutar om att upphäva

strandskydd inom detaljplanelagt område³³. När beslut om upphävande av strandskydd digitaliseras ska det göras av den myndighet som har fattat beslutet, detta för att undvika tvister om tolkning och oklarheter i ansvarsfördelningen. Detta medför att det skulle vara önskvärt att de beslut om upphävande av strandskydd som har fattats i kommuner sedan den 1 juli 2009 ska digitaliseras av kommunerna. I dag finns det dock inga verktyg för att säkerställa att kommunerna genomför digitaliseringen av detaljplaner, som har påbörjats mellan 1 juli 2009 och 31 december 2021 samt äldre byggnadsplaner och stadsplaner, som vunnit laga kraft mellan 1 juli 2009 och 31 december 2021. Gällande lagstiftning säger att detaljplaner som har påbörjats efter den 31 december 2021 ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt³⁴.

Eftersom kommunerna redan har ansvar och krav på sig att tillgängliggöra detaljplaner påbörjade efter den 31 december 2021 till nationella geodataplattformen har vi inom uppdraget för en digital redovisning av strandskyddade områden tagit fram ett arbetssätt där varje länsstyrelse hämtar informationen om upphävt strandskydd från datamängden Detaljplan och för in den i datamängden Strandskydd. Denna levereras tillsammans med övriga strandskyddsdata till datamängden Strandskydd. Arbetssättet har tagits fram för att kommunerna inte ska behöva göra dubbelarbete.

5.4. Sveriges säkerhet, informationssäkerhet och skyddet av den personliga integriteten

Inom processen som etablerats inom ramen för nationella geodataplattformen ingår bland annat att göra en informationssäkerhetsklassning. En sådan informationssäkerhetsklassning genomfördes i två steg: ett digitalt och ett fysiskt möte. Resultatet har inte påverkat den digitala redovisningen av strandskyddade områden.

³³ 5 kap. 7 a § Lag (2009:530) om ändring i plan- och bygglagen (1987:109), se 4 kap. 17 § PBL SFS 2009:530

³⁴ Förordningen om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338) SFS 2019:207

6. Informationsansvar

6.1. Förvaltning och ajourhållning

Ansvar för att förvalta och ajourhålla datamängden strandskydd ligger i huvudsak på länsstyrelserna. Varje länsstyrelse ansvarar för digitaliseringen av de beslut som fattats i respektive län. Ett övergripande ansvar att samordna överföring av data till nationella geodataplattformen ligger på länsstyrelsernas förvaltningsobjekt Natur och IT-avdelningen.

Indirekt finns även ett kommunalt ansvar avseende detaljplaner där strandskydd har upphävts genom 4 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900). Kommunerna ansvarar redan idag för att digitalisera detaljplaner påbörjade efter den 31 december 2021 till nationella geodataplattformen. Därför behövs ingen ytterligare ajourhållningsrutin för detta.

6.1.1. Nationell specifikation

Den nationella specifikationen kommer att prövas för antagande när den har testats och testerna har verifierats av Lantmäteriet. När specifikationen är antagen kommer förvaltningen av denna att lämnas över till länsstyrelsernas förvaltningsobjekt Natur som kommer att vara ansvariga för att ajourhålla specifikationen.

Om revideringar av specifikationen är nödvändiga efter ett antagande kommer ett nytt projekt att startas för att göra ändringarna enligt Lantmäteriets process. En projektgrupp bildas då, som bör innehålla en representant från länsstyrelsernas förvaltningsobjekt Natur, en representant från länsstyrelsernas IT-avdelning, minst en övrig representant från länsstyrelserna och en representant från Lantmäteriet. Detta bedöms och genomförs vid behov av större ändringar.

6.1.2. Producent

För att kunna upprätta datamängder i nationella geodataplattformen behövs ett producentavtal. Länsstyrelsernas IT-avdelningen i Västra Götaland har tecknat ett avtal som reglerar länsstyrelsernas roll som producent.

6.1.3. Ajourhållning

Länsstyrelserna har upprättat en databas för att samla länens geodata om generellt strandskydd samt beslut som innebär förändringar i strandskyddets utbredning.

Det generella strandskyddet utgår från de strandlinjer som finns upptecknade i Lantmäteriets produkt Topografi 10. När Topografi 10 uppdateras kommer länsstyrelsernas IT-avdelning göra en översyn över

förändringarna med hjälp av en deltaberäkning av avstånd mellan den tidigare strandlinjen och den nya strandlinjen. Delta används sedan för att uppdatera strandskyddets utbredning både för generellt strandskydd och beslutsgrundande strandskydd i de fall besluten har en koppling till strandlinjen. I nuläget väntas en uppdatering ske vart tredje år. Vid varje uppdatering behöver allt underlag manuellt kvalitetssäkras.

För beslutsgrundande strandskydd är det respektive länsstyrelse och kommun som ajourhåller besluten.

De beslut som går att fatta idag som ändrar strandskyddets utbredning är "Utvidgat strandskydd", "Upphävt i enskilda fall" samt "Upphävt i plan". Samtliga beslutsgrundande strandskydd kommer att uppdateras varje natt.

För utvidgat strandskydd gäller ett beslut direkt även om det överklagas. När ett beslut om utvidgat strandskydd fattas av länsstyrelsen kommer det att publiceras i databasen i samband med att beslutet fattas.

Ett beslut om upphävt strandskydd i enskilt fall kommer att publiceras i databasen i samband med att beslutet vinner laga kraft. Beslutet vinner laga kraft efter att överklagandeperioden har gått ut. Överklagandeperioden är i regel tre veckor från att beslutet har kungjorts.

Upphävanden i planer kommer att hämtas av länsstyrelserna från datamängden Detaljplan som finns etablerad i Nationella geodataplattformen. Kommunen ska följa de riktlinjer som Boverket tagit fram angående digitala detaljplaner samt den nationella specifikationen för Detaljplan. Kommunerna behöver inte göra ytterligare steg än de som redan har etablerats genom bestämmelserna om digitala detaljplaner.

Länsstyrelserna förväntas ajourhålla underlaget inom ordinarie uppdrag och de ekonomiska förutsättningar som lämnats. Om finansiering upphör finns risk att länsstyrelserna inte har möjlighet att ajourhålla datamängden så att god kvalitet kan upprätthållas.

6.2. Finansiering

Länsstyrelserna digitaliserar och underhåller strandskyddsinformation kontinuerligt. För att detta ska kunna göras effektivt och fungera långsiktigt behöver det utvecklade systemet förvaltas aktivt och ha en säkrad finansiering.

Den tekniska lösningen är framtagen i en standardkomponent som används inom länsstyrelsen vilket innebär en kostnadseffektiv förvaltning av de tekniska delarna. En livscykelplan kommer tas fram för att säkerställa långsiktigheten och ligga till grund för den tekniska förvaltningen.

Till de verksamhetsnära delarna behövs resurser för att hjälpa

länsstyrelserna med deras arbete i systemet genom användarstöd, utbildningar och behovskartläggning och kravställning. Det behövs också resurser för att säkerställa ändamålsenlig hantering av informationssäkerhet, arkiveringsfrågor, tillgänglighetsanpassning med mera. Utan dessa resurser kan inte systemet fungera tillfredställande för användarna eller leva upp till kraven på rättssäkerhet.

För att säkra den långsiktiga finansieringen av systemet behöver nya medel skjutas till länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsorganisation eftersom det inte ersätter något befintligt system. Det är viktigt att finansieringen tar höjd för att kunna hantera eventuella behov av förändringar i funktionalitet eller extra resursbehov som uppkommer vid exempelvis större tvingande tekniska uppdateringar.

Länsstyrelserna räknar med att det årligen kommer att behövas 1,2 miljoner kronor för att säkerställa den övergripande förvaltningen av underlaget och specifikationen. Dessa medel bör riktas till Förvaltningsobjekt Natur inom länsstyrelserna.

7. Identifierade hinder

7.1. Digitala detaljplaner

Enligt gällande lagstiftning ska detaljplaner som har påbörjats efter den 31 december 2021 ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt³⁵. Detta medför att äldre detaljplaner (samt byggnadsplaner och stadsplaner) inte omfattas av lagkravet och således inte tillgängliggörs och behandlas digitalt. En del kommuner har, efter eget initiativ, digitaliserat också äldre planer även om det inte är ett krav.

För att länsstyrelserna ska kunna använda informationen från NGP Detaljplan behöver det upphävda strandskyddet ligga som ytor.

Länsstyrelserna har undersökt möjligheterna att föreslå en författningsändring som skulle ge kommunerna krav att digitalisera detaljplaner där strandskydd upphävts mellan den 1 juli 2009 fram tills att kravet på digitala detaljplaner trädde ikraft. En av orsakerna till att det inte är möjligt att föreslå någon sådan ändring är frågan om det retroaktiva krav det skulle innebära för kommunerna. Det gäller både själva digitaliseringen i sig, som i vårt avseende endast tar sikte på den del av detaljplanen som avser upphävt strandskydd, samt djupare överväganden mellan det geografiska informationsansvaret och de relativt nyligen införda ändringarna i förordning om geografisk miljöinformation³⁶ med anledning av Inspire-direktivet.

Det lagrum som anger krav på kommunerna om digitalisering av detaljplaner anger hur detaljplaner som påbörjats från 2022 ska utformas så att uppgifterna kan tillgängliggöras och behandlas digitalt³⁷. För dessa detaljplaner inkluderas också att digitalisera ett eventuellt upphävande av strandskydd.

För detaljplaner som är påbörjade före den 31 dec 2021 finns inte något motsvarande krav på utformningen av detaljplanen. Det innebär att utformningen sannolikt skiljer sig åt mellan kommuner.

Mot denna bakgrund är det svårt att i dagsläget se hur ett författningsförslag formellt skulle formuleras och med stöd av vilken lagstiftning, då ett sådant förslag

1. dels inte kan bygga på ett redan digitaliserat underlag likt fallet är med detaljplaner påbörjade efter den 31 dec 2021,
2. dels, skulle innebära en retroaktiv lagstiftning, med omfattande

³⁵ [Förordningen om ändring i plan- och byggförordningen \(2011:338\) SFS 2019:207](#)

³⁶ Förordning 2010:1770 om geografisk miljöinformation

³⁷ 16 kap 1 § (2009:900) PBL, 5 kap 8 § (2009:900) PBL

arbetsinsats. Det handlar om ett stort antal detaljplaner, 12,5 år tillbaka i tiden räknat från kravet på digitalisering med stöd av 2 kap. 5 a och b §§ PBF.

Inom ramen för uppdraget föreslås, med anledning av vad som framgår ovan, inte några författningsförändringar.

7.2. Analys av om strandskydd i fortsättningen ska redovisas i Fastighetsregistret

Bestämmelser om marks användning, som har meddelats enligt miljöbalken eller motsvarande äldre författning, ska redovisas i Fastighetsregistret enligt nuvarande författning, dvs 27 § i Förordning (2000:308) om fastighetsregister. Lantmäteriet har föreskrivit i sin författningssamling³⁸ att strandskydd är en sådan bestämmelse om marks användning som ska redovisas i Fastighetsregistrets allmänna del.

Under många år har Lantmäteriet arbetat för en inriktning under benämningen "Ett-registerprincipen"³⁹. Lantmäteriet avser att gå mot en inriktning där dubbellagring av samma information på flera myndigheter undviks.

Den 26 januari 2024 publicerades slutbetänkandet av Fastighetsregisterlagsutredningen SOU 2024:7 "Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister". Utredningen föreslår att nuvarande lag om fastighetsregister ska upphävas och ersättas med två nya lagar. Av den ena nya föreslagna lagen "Lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation" framgår följande i 11 kap. 2 § "Principen om en uppgift en gång":

"I syfte att säkerställa hög tillförlitlighet och mer fullständig redovisning av uppgifterna, ska de så långt som möjligt tillhandahållas från den som ansvarar för en nationell sammanställning och tillhandahållande av informationen, utan att det uppstår kopior i fastighetsregistret.

Fastighetsregistret ska i sådana fall enbart innehålla en uppgift om referens eller motsvarande som krävs för att kunna koppla uppgifterna till en fastighet, samfällighet, gemensamhetsanläggning eller andra uppgifter som regleras i 2 och 3 kap. i denna förordning".

Med avseende på ovanstående formulering i förslaget på ny lag, som ska

³⁸ Lantmäteriets föreskrifter (LMFS 2020:3) om ändring i föreskrifter (LMVFS 2000:2) om hur fastighetsregistrets allmänna del skall föras

³⁹ Lantmäterirapport 2018:1, Digitalt först – för en smartare samhällsbyggnadsprocess slutrapport.

ersätta nuvarande förordning om fastighetsregister, samt genom att ändra i Lantmäteriets egna föreskrifter, kommer Lantmäteriet verka för att avveckla redovisningen av strandskydd i Fastighetsregistret när den nya lagen träder i kraft. Vilket enligt förslaget ska ske den 1 juli 2026.

Med nuvarande utformning av Lantmäteriets föreskrifter behöver länsstyrelserna fortsätta eller påbörja att redovisa strandskydd till Lantmäteriet för ajourhållning i Fastighetsregistret. I samband med att den nationella specifikationen för strandskydd antas, skulle det innebära att Länsstyrelserna ska leverera både till NGP Strandskydd samt till Fastighetsregistret. Fram till en eventuell författningsändring skulle det således även innebära en dubbellagring av information om strandskydd.

8. Möjliga förbättringar

8.1. Förbättrat underlag

För att produkten Strandskydd framöver ska kunna utgöra ett bättre underlag för prövning och planering behöver det kartunderlag som produkten baseras på utvecklas. Det kartunderlag som produkten Strandskydd baseras på idag är inte framtaget för strandskyddets syften men utgör det bästa tillgängliga alternativet i dagsläget.

För att förbättra kartunderlaget behöver redovisningen av vattenförekomster och strandlinjer kompletteras och preciseras. I dag sker kontinuerlig ajourhållning av kartunderlaget genom mätning i nya flygbilder. För att framgent ytterligare förbättra detta bör det övervägas och analyseras om andra insamlingsmetoder kan bidra till en bättre redovisning. Kartunderlaget behöver också anpassas till strandskyddets syften. Exempel på sådana anpassningar är hur vassområden redovisas samt förbättrad detaljeringsgrad när det kommer till beskrivning av ett vattendrags bredd. I dagens kartunderlag redovisas vattendrag bredare än 6 meter med strandlinjer på båda sidor, medan smalare vattendrag endast redovisas med mittlinje.

Regeringen bör därför ge Lantmäteriet i uppdrag att utreda möjligheterna och kostnaden för att ta fram ett nationellt kartunderlag som redovisar strandlinjer på ett sätt som tillgodoser strandskyddets behov. En sådan utredning skall utföras tillsammans med länsstyrelserna och till detta krävs en särskild finansiering om 2 miljoner kronor.

8.2. Fortsättning och framtid

Länsstyrelse i Uppsala län anser att uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden bör ingå i länsstyrelsernas regleringsbrev 2025. I samband med att regeringsuppdraget slutredovisas den 20 december 2024 så övergår arbetet med uppdraget till länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsorganisation. Den projektgrupp som har etablerats för att samordna uppdraget kommer att avvecklas, men för att länen ska kunna slutföra sin digitalisering behöver de medel som tilldelats användas för att slutföra digitaliseringen. Förvaltningsobjektet behöver fortsatt ta del av omlokaliserade medel för att kunna förvalta den nationella specifikationen och länsstyrelsernas gemensamma databas utifrån upprättade ajourhållningsrutiner.

Hur deltagande i en revidering av den nationella specifikationen bör se ut framgår av avsnitt 6.1.1 Nationell specifikation.

9. Referenser

Betänkande 2021/22: MJU27 Miljö- och jordbruksutskottet

Digital redovisning av strandskyddade områden (M2022/01080) avsnitt 3.2.3.

Digital redovisning av strandskyddade områden (M2022/01080) avsnitt 5.2.4 om ArkivSök

Förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2009:532) om ändring i miljöbalken

Lantmäteriet begränsar tillgången till viss information i ett antal digitala tjänster på grund av säkerhetsskäl. Lantmäteriet. Nedladdad från lantmateriet.se

Lantmäteriets föreskrifter (LMFS 2020:3) om ändring i föreskrifter (LMVFS 2000:2) om hur fastighetsregistrets allmänna del skall föras

Lantmäterirapport (2018:1), Digitalt först – för en smartare samhällsbyggnadsprocess, slutrapport, ISSN 0280-5731

MÖD 2015:31

Naturvårdsverkets yttrande över promemorian Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag (KN2024/02252) Markförhållanden - Skogsstyrelsen

PBL Kunskapsbanken - Planbestämmelser för detaljplan 1 augusti 2018 - 30 september 2020. Boverket

Prop. 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet

Riksdagsskrivelse 2021/22:337

SFS 1952:382 Strandlag

SFS 1974:1025 Lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822)

SFS 1974:1025 Övergångsbestämmelsen till 15 § Lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822).

SFS 1994:854 Lag om ändring i naturvårdslag (1964:822)

SFS 1998:808 Miljöbalken

SFS 1998:811 Lag om införande av miljöbalken

SFS 2009:530 Lag om ändring i plan och bygglagen (1987:10)

SFS 2009:530 om ändring i plan- och bygglagen (1987:109)

SFS 2009:532 Lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

SFS 2009:900 Plan- och bygglagen

SFS 2014:892 Lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

SFS 2019:207 Förordningen om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)

SFS: 1964:822 Naturvårdslag

Slutrapport-Uppdrag att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen LM2020/002393

SOU 2015:108, Strandskyddet i praktiken s. 221.

Strandskydd – en vägledning för planering och prövning Handbok (2009:4), utgåva 2

Strandskydd | Lantmäteriet. Nedladdad från lantmateriet.se

Tema Hydrografi - Topografi 10 Nedladdning, vektor. Lantmäteriet. Nedladdad från lantmateriet.se

Bilagor

1. Länsstyrelsen Blekinge län
2. Länsstyrelsen Dalarnas län
3. Länsstyrelsen Gotlands län
4. Länsstyrelsen Gävleborg
5. Länsstyrelsen Hallands län
6. Länsstyrelsen Jämtlands län
7. Länsstyrelsen Jönköpings län
8. Länsstyrelsen Kalmar län
9. Länsstyrelsen Kronobergs län
10. Länsstyrelsen Norrbottens län
11. Länsstyrelsen Stockholms län
12. Länsstyrelsen Skåne län
13. Länsstyrelsen Södermanlands län
14. Länsstyrelsen Uppsala län
15. Länsstyrelsen Värmlands län
16. Länsstyrelsen Västerbottens län
17. Länsstyrelsen Västernorrlands län
18. Länsstyrelsen Västmanlands län
19. Länsstyrelsen Västra Götalands län
20. Länsstyrelsen Örebro län
21. Länsstyrelsen Östergötlands län
22. Strandskyddets historik
23. Flödeskarta över strandskydd i detaljplan

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Blekinge län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget. Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Inom Blekinge län finns utökat strandskydd i 4 av 5 kommuner, länsstyrelsens beslut om utvidgning berör endast Kust- och skärgårdsområden. 1 kommun är skogsbygd. Bifogad länk till besluten . <https://www.lansstyrelsen.se/blekinge/natur-och-landsbygd/skyddad-natur.html>

I länet finns en digitalisering av generella och utökade strandskyddsbeslut/områden.

Sedan 2015 registreras alla ansökningar om upphävande av strandskydd samt avvisningar av strandskydd på land samt kommunernas dispenser. Dessa är även kvalitetssäkrade. Upphävande innan 2015 har även de registrerats och kvalitetssäkrats. Redovisningen av upphävanden (ej inom DP) görs genom egna polygoner som innehåller attribut som bland annat hänvisar till beslut om upphävande.

Inom uppdraget förväntas upphävanden och avvisningar i enskilda fall samt utvidgat strandskydd redovisas enligt framtagna nationell standard.

Identifierade brister i det underlaget

Saknad av digitaliserade områden i det generella strandskyddet.

Länsstyrelsen har fått in ärenden om upphävanden på områden ej synliga i aktuellt kartunderlag.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen kan inte i dagsläget bedöma när samtliga DP kan vara genomgångna och redovisade då det saknas resurser.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Orsaken till att det finns kvarstående arbete är att våra resurser är hårt begränsade. Vi kan inte besvara frågan om när arbetet blir klart eftersom arbetet sker i mån av tid. Det finns 1174 st planer inom lantmäteriets buffrade generella strandskydd i dagsläget.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Kontinuerlig uppdatering av strandlinjen orsakar differenser mot tidigare registrerat underlag.

Beslutande

Beslutet har fattats av länsråd Helena Morgonsköld och föredragande planarkitekt Carina Burelius. I ärendet har Gissamordnare Johan Karlsson deltagit.

Länsstyrelsen Uppsala län
erik.myr@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen i Dalarnas län

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Dalarnas län kommer den 20 december ha en fullständig digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd och upphävanden i samtliga enskilda fall, samt i enstaka fall inom detaljplanelagda områden.

Identifierade brister i underlaget

Lantmäteriet utgår ifrån ett underlag som visar var vattendrag och sjöar är belägna. Runt dessa skapas en buffertzona på 100 meter för att visa var strandskydd råder.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har identifierat brister i det buffrade lagret med strandskydd som tillhandahålls av Lantmäteriet inom ramen för projektet. Det underlag som Lantmäteriet använder sig av för buffring innehåller vattendrag som inte är vattenförande eller dräneringsdiken samtidigt som andra vattendrag saknas.

Det innebär att det buffrade skiktet inte visar en korrekt bild av var strandskydd råder. Detta har uppmärksammats vid handläggning av nya ärenden.

Det finns även brister i den exakta placeringen av vattendrag i Lantmäteriets underlag. Det är därför viktigt att i olika beslut och yttranden påpeka att det alltid är verkligheten som gäller.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen i Dalarnas län bedömer att det kommer kvarstå arbete med detaljplaner i hela länet. Det kommer krävas en större insats för att genomföra digitaliseringen av dessa beslut och att de kommer kunna färdigställas till 2030.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Arbetet som återstår bedöms som mycket tids- och kostnadskrävande att genomföra. Det har inte funnits tillräckligt med resurser för att genomföra det stora arbete som krävs för att kunna redovisa strandskydd inom detaljplanelagt område digitalt. Under projektiden har fokus i stället lagts på övriga skikt, dvs utökat strandskydd och strandskydd upphävt i enskilda fall.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen i Dalarnas län anser att de förändringar som skett genom åren i strandskyddslagstiftningen har medfört en mycket komplex situation vilket är väldigt krävande att analysera och digitalisera.

För att få korrekta uppgifter behöver alla detaljplaner efter att strandskyddet infördes 1975 gås igenom analogt. Detta för att konstatera om strandskydd berörs och om det inom ramen för planprocessen har upphävts eller om detaljplanen är från åren då strandskyddet upphävdes i ett separat beslut i samband med antagandet av detaljplanen. Dessa beslut finns inte arkiverade tillsammans med den plan de berör. För vissa detaljplaner är planbeskrivningarna knapphändiga och frågan om strandskydd framgår inte men kan ha hanterats i samband underliggande plan enligt plan- och bygglagen eller enligt tidigare lagstiftning, byggnadsstadgan. Det innebär att tidigare gällande planer behöver tas fram.

Sammantaget är uppfattningen att det är effektivast att genomföra ett sådant arbete genom att handläggare, som är insatt i strandskydd och detaljplanering, koncentrerat under avsatt tid undersöker och kartlägger en sådan arbetsuppgift.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helena Höij med Anna Isaksson Forsgren som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Maria Jons och Frida Ryhag medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Länsstyrelsen Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen exempel län

Er beteckning: 4621-2024

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län.*

Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.

Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.

Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.

Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen Gotlands län kommer den 20 december att ha en fullständig digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd,

förordnande om undantag och upphävanden i enskilda fall och sannolikt även undantag äldre plan före 1975.

Identifierade brister i det underlaget

Länsstyrelsen Gotlands län har inte identifierat kvalitetsbrister i underlaget. (Många bevattningsdammar och artificiella vatten är inkluderade, men dessa ska enligt instruktion behandlas om det blir aktuellt i enskilda ärenden.)

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Det kommer även kvarstå arbete med detaljplaner. Länsstyrelsen Gotlands län bedömer att det kommer kvarstå arbete med detaljplaner efter år 1974 i hela länet. Det kommer att krävas en större insats för att genomföra digitaliseringen av dessa beslut och de kommer kunna färdigställas till år 2027.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Det krävs insatser från enheten för samhällsutveckling och Region Gotland vilket gör att arbetet med digitalisering av detaljplaner tar längre tid.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen Gotlands län anser att de olika beslut som fattats i länet och förändringar i strandskyddslagstiftningen har medfört en mycket komplex situation vilket är krävande att analysera och digitalisera.

Beslutande

Beslutet har fattats av enhetschef Anna-Lena Fritz med handläggare Tiina Kumpula som föredragande.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Gävleborgs län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen kommer den 20 december ha en fullständig digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd och upphävanden i enskilda fall.

Identifierade brister i det underlaget

Länsstyrelsen har identifierat att det finns kvalitetsbrister i underlaget topo 10 vilket medför att det inte med säkerhet går att säga exakt vart strandskyddet råder inom stora delar av länet. Det rör bland annat geometrier som är klassade som vattendrag i länet där det i stället är diken (omfattas ej utav strandskydd).

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsens bedömning är att det krävs cirka fem månader heltidsarbete för att färdigställa arbetet på myndigheten.

Länsstyrelsen bedömer att det kvarstår cirka två månaders heltidsarbete för att färdigställa kartläggningen av strandskydd i detaljplanerna. Därtill tillkommer arbete med att digitalisera strandskyddet inom detaljplanerna, tid för inlämning, möten och slutförande av uppdraget.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Arbetet med detaljplaner har avstannat med anledning av att Länsstyrelsen Gävleborg sedan maj 2024 inte längre har tillgång till Lantmäteriets digitala tjänster.

Länsstyrelsen Gävleborg bedömer att det kvarstår en hel del arbete, det är dock svårt att bedöma när arbetet är klart eftersom det i dagsläget inte är känt när de digitala tjänsterna åter öppnas.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen anser att de förändringar som skett genom åren i strandskyddslagstiftningen har medfört en mycket komplex situation vilket är väldigt krävande att analysera. Äldre strandskyddsbeslut är inte heller alltid helt tydliga.

Beslutande

Beslutet har fattats av länsråd Caroline Näslund med handläggare Patrik Fallstig som föredragande.

Länsstyrelsen i Uppsala Län
uppsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen i Hallands län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Hallands län kommer den 20 december 2024 ha en fullständig digital redovisning av beslut om upphävanden i enskilda fall, avvisade strandskyddsupphävanden samt äldre planer (innan 1 juli 1975) i Hylte, Laholms och Halmstads kommuner.

Identifierade brister i underlaget

Länsstyrelsen i Hallands län har identifierat att det finns kvalitetsbrister i strandlinjen vilket medför att det inte med säkerhet går att säga vart strandskyddet råder inom stora delar av länet. Det rör främst strandlinjer vid kusterna samt runt sjöar.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen i Hallands län bedömer att det kommer kvarstå arbete med alla äldre planer innan 1 juli 1975 i Varbergs, Falkenbergs och Kungsbacka kommuner, samtliga planer från 1 juli 1975 i alla länets kommuner samt justering av det utvidgade strandskyddet kring kuster och sjöar i hela länet.

Länsstyrelsen bedömer att det kommer krävas en större insats för att genomföra digitaliseringen av dessa beslut. Arbete kommer fortskrida utifrån de resurser som kan avdelas för detta. I dagsläget är det omöjligt att bedöma när det skulle kunna vara klart.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Den generella informationen kring hur digitaliseringen ska utföras är svår att begripa och tillämpa. Den upplevs som otydlig och trevande, den mesta tiden har hittills gått till att handgripligen försöka förstå på vilket sätt digitaliseringen ska utföras, vilken metodik som ska tillämpas. Vi uppfattar att många frågeställningar fortfarande inte klarlagts.

När möjligheten att söka detaljplaner i Lantmäteriets Arkivsök försvann efter sommaren kan vi enbart söka nu gällande detaljplaner som är tillgängliga på kommunernas hemsidor. Om en ny detaljplan är en ändring av en äldre detaljplan, som inte längre gäller, är det svårt att veta hur strandskyddet hanterades i den äldre detaljplanen.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen i Hallands län anser att de förändringar som skett genom åren i strandskyddslagstiftningen har medfört en mycket komplex situation vilket är väldigt krävande att analysera och digitalisera. Länen har olika förordnanden kring strandskyddet och mycket tid har gått till att lyssna och diskutera de svårigheter som olika län står inför i samband med digitaliseringen.

Ett problem är att strandlinjen förflyttas över tid, det kan exempelvis handla om utlopp från våra större vattendrag och det kan handla om att tolka var vatten slutar och land tar vid. En löpande översyn görs av Lantmäteriet i deras arbete med Nationell strandlinje (NSL).

Halland står exempelvis inför utmaningen att arbeta samman det utökade strandskydd som togs fram med då gällande strandlinje och det nya buffrade generella strandskydd.

De som medverkat i yttrandet

Miljövårdsdirektör Per Leander, miljöhandläggare Anna Ohlsson och Lars Andersson samt GIS-samordnare Niklas Kåwe.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Jämtlands län (M2022/10180)

Uppsala läns beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen Jämtlands län kommer den 20 december ha en fullständig digital redovisning av beslut om upphävanden i enskilda fall.

Länsstyrelsen Jämtlands län har för närvarande inga beslut om utvidgat strandskydd.

Identifierade brister i det underlaget

Länsstyrelsen Jämtlands län har identifierat att det finns kvalitetsbrister så till vida att alla små vattendrag inom vilket strandskydd råder i Jämtlands län inte syns på lantmäteriets karta. Detta innebär att det kommer att visas lager för upphävanden där det ser ut att saknas vatten. Länsstyrelsen Jämtlands län har gjort en enkel analys som visar att ca 15-20 % av våra upphävanden saknar vatten i kartan.

Länsstyrelsen Jämtlands län har även identifierat att det finns kvalitetsbrister i strandlinjen för vattendrag mindre än 8 meter. Eftersom dessa endast är enkelstreckade uppstår kvalitetsbrister vid buffring av strandskydd.

Vidare har länsstyrelsen Jämtland identifierat att det finns kvalitetsbrister i strandlinjen för mindre vattendrag, på grund av att alla små vattendrag där strandskyddet råder inte finns digitaliserade. Det innebär att allmänheten kan ha svårt att förstå underlaget.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen Jämtlands län bedömer att det kommer kvarstå ett betydande arbete med upphävande av strandskydd i samtliga detaljplaner i hela länet.

Länsstyrelsen Jämtlands län bedömer att det kommer krävas en större insats för att genomföra digitaliseringen av dessa beslut. Utan riktade resurser för att kunna anställa efterfrågad kompetens för en tid av ca 2 år kommer Länsstyrelsen Jämtlands län inte att kunna färdigställa arbetet inom rimlig tid.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Jämtlands län utgör Sveriges tredje största län till ytan med stort antal strandskyddsärenden till följd av besöksnäring, turism och ett ökat tryck på detaljplanering och nybyggnation av fjäll- och jaktstugor samt fritidshus i jungfrulig naturmiljö.

Länsstyrelsen Jämtlands har inte resurser för att genomföra digitalisering av upphävt strandskydd i äldre detaljplaner inom ramen för nuvarande uppdrag och finansiering.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen Jämtlands län hänvisar till föregående stycke.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med GIS-samordnare Anders Wittenström och funktionschef Annelie Johansson som föredragande.

Detta beslut har godkänts digitalt varför det saknar namnunderskrifter.

Länsstyrelsen Uppsala län
upsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen i Jönköpings län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Jönköpings län kommer den 20 december 2024 ha en fullständig digital redovisning av generellt och utvidgat strandskydd, förordnande om undantag samt enskilda upphävanden.

Länsstyrelsen kommer även att redovisa upphävanden i detaljplaner, men kommer inte att redovisa upphävanden i detaljplaner som skett efter den 1 juli 2009 där kommunen ansvarar för upphävandet.

Identifierade brister i det underlaget

Länsstyrelsen har inte identifierat några brister i underlaget.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen i Jönköpings län bedömer inte att det kommer kvarstå arbete för Länsstyrelsen. Digital redovisning av upphävanden i detaljplaner som skett efter den 1 juli 2009 där kommunen ansvarar för upphävandet bör i stället ske av respektive kommun.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

-

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen delar synpunkterna som förs fram i redovisningen.

Beslutande

Beslutet har fattats av avdelningschef Gustav Enander med naturvårdshandläggare Mari-Janne Möller som föredragande.

Länsstyrelsen Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Kalmar län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen har gett länsstyrelserna tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet i uppdrag att *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Genomförande

En grundläggande princip för ansvaret med registerhållning av strandskyddet är att beslutande myndighet svarar för att digitalt redovisa beslutets inverkningar på strandskyddet.

Som en nationell grund har en buffring på 100 meter utifrån fastighetskartans strandlinjer och vattenlinjer skett.

Om strandskyddet i Kalmar län

I Kalmar län upprättades inte 1999 något nytt avgränsningsbeslut (förordnanden om undantag). Länsstyrelsens uppfattning var att omfattande generella upphävanden av strandskydd vid mindre vatten inte kunde försvaras utifrån delsyftet att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Skydd vid mindre vattendrag, och i synnerhet deras närområden, kan ofta vara av stor betydelse från ett allmänekologiskt perspektiv. Strandskydd gäller därför även vid de allra minsta sjöar och vattendragen (i princip vid varje naturlig vattensamling tills frågan prövats genom beslut).

Det nationellt redovisade generella strandskyddet utgår antingen från en digitalt redovisad strandlinje som inte går att likställa med strandlinjen vid normalt medelvattenstånd eller från fastighetskartans vattendragslinjer där de minsta vattendragen saknas, i synnerhet i skogsmark. Enligt SLU saknas 58 % av de permanenta vattendragen fastighetskartan som är den mest detaljerade kartan vi har i Sverige.

Det är därför av yttersta vikt att den digitala redovisning av strandskyddade områden alltid förses med informationen att det utgör ett uppmärksamhetsskikt som visar var strandskydd *kan* gälla. Det är inte fullständigt eller heltäckande. Det behöver vara tydligt för alla användare att det digitala strandskyddunderlaget inte har någon juridisk status.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen Kalmar län kommer den 20 december 2024 ha en fullständig digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd och upphävanden i enskilda fall.

- Utvidgat strandskydd
Beslut om ett differentierat utvidgat strandskydd finns vid havet samt för ett antal insjöar och berör 11 av länets 12 kommuner.

I Kalmar län infördes inte utvidgat strandskydd inom vid tidpunkten för beslutet befintliga planområden.

- Upphävt i enskilda fall
Omfattar ett drygt hundratal enskilda beslut.

Identifierade brister i det underlaget

Det kan fortfarande finnas brister av teknisk natur i redovisningen av det utökade strandskyddet som innebär att det har begränsade mellanrum eller överlapp till det generella strandskyddet. Detta har ingen betydelse för förståelsen av strandskyddets omfattning, men kan behöva bearbetas i ett senare skede.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen Kalmar län konstaterar att betydande arbete kvarstår för att säkerställa kvaliteten avseende den digitala redovisningen av det generella strandskyddet.

Artificiella vattenområden

Enligt praxis gäller strandskyddet inte vid artificiella (helt anlagda) vattenområden som saknar anknytning till någon naturlig vattenkälla. Eftersom detta kan vara svårt att avgöra anser Naturvårdsverket att prövningsmyndigheten bör utgå från att strandskydd råder och därefter göra en bedömning i det enskilda fallet¹, vilket också följer av MÖD slutsats². Detta påverkar enligt Länsstyrelsens uppfattning den praktiska möjligheten till övergripande digital avgränsning.

Det har inom ramen för digitaliseringsuppdraget inte varit möjligt att definiera vilka artificiella vatten etc. som inte ska omfattas av strandskydd. Det har alltså inte funnits förutsättningar att klargöra förhållandena vid alla små sjöar/dammar och vattendrag/diken. Detta låter sig inte heller göras helt utan bedömningar i fält i de enskilda fallen.

Länsstyrelsen Kalmar län är dock av uppfattningen att fastighetskartans skikt "Anlagda vatten" innehåller uppenbart konstgjorda vatten som inte omfattas av strandskydd. Dessa vatten ingår inte heller i den nationella buffringen av det generella strandskyddet.

¹ [Strandskydd vid konstgjorda eller små vatten](#)

² MÖD 2015-06-11, mål nr M 10756-14

Det vore däremot betydelsefullt med en fortsatt nationell utveckling av fungerande arbetssätt och kvalitetsförbättrande GIS-analyser för att ytterligare bearbeta de nationella buffringarna av fastighetskartans vatten. Målet med ett sådant arbete skulle då vara att exkludera ytterligare uppenbart anlagda vatten som inte ska omfattas av strandskydd och eventuell komplettera med vatten som saknas i fastighetskartan. Detta arbete är värdefullt även om det inte är möjligt att nå helt fram enbart genom GIS-analys.

Planlagda områden

Det kommer för Kalmar län dessutom kvarstå arbete med detaljplaner daterade 2009 och tidigare. I länet finns så mycket som 2075 detaljplaner som ligger inom potentiellt generellt strandskyddade områden³.

Även om berörda planområden som helt eller delvis saknar strandskydd är identifierade och går att redovisa parallellt med det digitala strandskyddet, så återstår det att klargöra de exakta strandskyddsförhållanden inom dessa planlagda områden. Länsstyrelsen Kalmar län bedömer att det kommer krävas en större insats för att genomföra en fullständig digitalisering av samtliga berörda beslut som berör planlagda områden och att det med nuvarande finansiering är oklart om de kommer kunna färdigställas till 2027.

För planer tillkomna efter den 1 juli 2009 har föreslagits att kommunerna ska ansvara för digitaliseringen av strandskyddsupphävanden.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Det har inte varit möjligt att rekrytera ny personal med rätt kompetens specifikt för uppdraget, utan befintlig personal har nyttjats. Med anledning av andra samtidiga uppgifter och personalomsättning har arbetet varit tvunget att inriktas på en redovisning av tidigare fattade beslut (utvidgat samt upphävt i enskilda fall).

Under 2023 har Länsstyrelsen genomfört en tillsynsinsats kopplad till strandskyddet.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Flertalet nationella aspekter kring uppdragets genomförande, bland annat sådana som haft att göra med samordningen med Lantmäteriet, har blivit

³ Länsstyrelsen Uppsala län. Delredovisning (M2022/01080), Digital redovisning av strandskyddade områden.

tydliggjorda först i ett sent skede. Det har därför under stor del av uppdragstiden varit oklart på vilket sätt som den digitala redovisningen slutligen skulle komma att redovisas.

Det är också uppenbart att strandskyddslagstiftningen innefattar ett antal väl kända juridiska uttolkningsfrågeställningar som gör ett generellt digitaliseringsuppdrag svårt. Flera av dessa behöver en nationell ensning för att det ska vara genomförbart att ta vidare på ett konkret och rättssäkert sätt. Med detta sagt är det Länsstyrelsens uppfattning att många sådana frågeställningar bör kunna hanteras på ett mer samordnat sätt mellan län som har motsvarande förutsättningar.

Exempel på sådana generella frågeställningar är:

- redovisning av strandskydd vid konstgjorda eller små vatten,
- redovisning av strandskydd vid våtmarker med öppna vattenytor (som har karterats som sankmark i fastighetskartan), enligt rådande rättspraxis kan dessa vattenytor omfattas av strandskydd, vilket medför att det inte finns möjlighet att generellt avgöra om en sankmark utgörs av en strandskyddad vattenyta eller inte (vattenytorna varierar dessutom över tid). En lösning skulle vara att låta sankmarkerna ingå som grund för den nationella buffringen av det generella strandskyddet så att dessa också uppmärksammas⁴.

Hantering av beslut om avisat strandskydd

Länsstyrelsen har inte kunnat göra en sammanställning av tidigare enskilda beslut där det är bedömt att strandskydd inte ska gälla. Detta gäller såväl Länsstyrelsens egna beslut som kommunernas bedömningar i dispensärenden.

Redovisning i karta kan lätt tolkas som "sanningen"

Som tidigare har nämnts kan ett ställningstagande om strandskyddets utbredning kräva bedömning av enskilda förhållanden, ofta i samband med en prövning. Detta gör att den digitala avgränsningen av strandskyddet sällan kan bli mer än en preliminär redovisning. Det måste i alla lägen redovisas tydligt att den digitala strandskyddsredovisningen endast utgör en vägledning som kan behöva benämnas som ett uppmärksamhetsskikt

⁴ Så är inte fallet nu och hittills har endast något län gjort egna sådana tillägg av kompletterande "Generellt, inritat".

eller ett signalskikt, liksom att en slutlig bedömning alltid måste ske från fall till fall.

Beslutande

Beslutet har fattats av chef för Naturavdelningen Martin Unell, med naturskyddshandläggare Tomas Järnetun som föredragande.

Handlingen är signerad digitalt och har därför ingen namnunderskrift.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Kronobergs län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Kronobergs län kommer den 20 december 2024 ha en fullständig digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd och upphävanden i enskilda fall. För majoriteten av kommunerna kommer även den digitala redovisningen av beslut för upphävt strandskydd i detaljplan samt för undantag av äldre planer vara fullständigt.

Identifierade brister i det underlaget

Länsstyrelsen i Kronobergs län har identifierat att det finns svårigheter med att digitalisera beslut som påverkar strandskyddets utbredning, i och med att strandskyddsområdet definieras av land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Att skapa geometrier för områdena skapar därmed en förväntan och förutsättning att områdena är konstanta, men områdena kan precis som strandskyddets utbredning påverkas beroende på hur besluten är formulerade. En brist är därmed att det trots digitaliseringen kvarstår frågetecken om områdenas faktiska utbredning eftersom de kan vara föränderliga. Samtidigt har det dock skapats en kortare väg till var man kan hitta mer information samt en överskådlighet kring hur strandskyddet ser ut och skiljer sig inom landet.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen i Kronobergs län bedömer att det eventuellt kommer kvarstå arbete med digitalisering av strandskydd som upphävts i plan och undantag av äldre planer för Alvesta kommun, samt upphävt strandskydd inom områden som omfattas av områdesbestämmelser för samtliga kommuner.

Därtill har Växjö kommunala Lantmäterimyndighet genomfört ett digitaliseringsarbete av strandskyddet för Växjö kommun och det arbetet är tänkt att ingå i Länsstyrelsen i Kronobergs läns redovisning. Huruvida det materialet hinner anpassas för leverans innan uppdragets slutredovisning är i dagsläget inte säkert, men bedöms kunna genomföras inom ramen för ordinarie arbete under 2025.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser att det har varit svårt att genomföra digitaliseringsarbetet samtidigt som själva strukturen och grunden för digitaliseringsarbetet inledningsvis saknats och har behövt fastställas. Mycket av projekttiden har därför gått till att arbeta fram en specifikation tillsammans med Lantmäteriet, att försöka landa i en samsyn kring hur strandskyddet ska digitaliseras med alla Länsstyrelsernas olika förutsättningar och även en etablering av hur digitaliseringen kan genomföras. Länsstyrelsen i Kronobergs län har tillsammans med projektgruppen varit drivande i just denna del, vilket kan ha bidragit till visst kvarstående arbete inom egna länet.

Arbetet påbörjades i ett tidigt skede för Länsstyrelsen i Kronobergs län, men det saknades då ett ramverk för hur underlaget skulle digitaliseras. Allt eftersom specifikationen och databasen har etablerats har delar av det digitaliserade materialet behövts anpassas och kompletteras. Det var ett medvetet val att påbörja digitaliseringsarbetet innan en metodik var framtagen för att komma i gång så snart som möjligt, men anpassningsarbetet försvårades när behörigheten till Lantmäteriets digitala tjänst ArkivSök stängdes ner. Tidigare fanns planer (detaljplaner, stadsplaner och byggnadsplaner) och Länsstyrelsens beslut om strandskydd att komma åt med ett knapptryck via ArkivSök. När åtkomsten togs bort försvårades arbetet och underlaget behövde tas fram genom begäran till kommunerna för att få tillgång till planinformation. Vidare behövdes det sökas i Länsstyrelsens arkivsystem för att hitta egna beslut. Detta har i högre grad än första stycket medfört tidskrävande arbete som påverkat tidsramen negativt.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser att den största svårigheten under uppdragets genomförande har varit att digitaliseringsmöjligheten och tekniska lösningar inledningsvis saknats och därför behövts byggas upp samtidigt som digitaliseringen skulle genomföras.

De historiska förändringarna av strandskyddslagstiftningen har även medfört en komplex situation eftersom länens förutsättningar har varit väldigt olika, vilket medfört en svårighet gällande samsyn. För Länsstyrelsen i Kronoberg har det inneburit att mycket tid lagts på

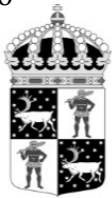
samverkan och vägledning. Det har även varit svåranalyserat vad som juridiskt gäller på en plats.

Som tidigare påpekats försvårades arbetet när ArkivSök stängdes ner. Att Länsstyrelsen har haft olika arkivhanteringssystem i kombination med att strandskydd historiskt hanterats av olika enheter har också inneburit en svårighet att hitta äldre beslut. Det har därför krävts detektivarbete för att kunna etablera en genomgående helhetssyn.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Maya Ahlgren som föredragande.

I den slutliga handläggningen har också länsråd Malin Almqvist, miljödirektör Maria Levin och chef för naturskydds enheten Maria Unell medverkat.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2024-10-30

Diarienummer
7645-2024

Länsstyrelsen Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen i Norrbottens län

Beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade

kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Norrbottens län kommer till den 20 december ha tolkat underlaget och ha en fullständig digital redovisning av vilka vatten, vattendrag och sjöar som omfattas av det generella strandskyddet, samt redovisning av utvidgat strandskydd. Norrbottens län har inga beslut om upphävanden i enskilda fall därmed finns inte det med i redovisningen.

Gällande digitalisering av detaljplaner som är inom strandskyddsområden förväntas Länsstyrelsen i Norrbotten ha en klar digital redovisning av de äldre detaljplanerna, som blev gällande innan 1 juli 1975, för kustkommunerna. Förhoppningen är även att få en färdig digital redovisning för Kiruna kommun och dess äldre detaljplaner till den 20 december.

Identifierade brister i det underlaget

Arbetet med digitaliseringen innebär en tolkning av redovisade vatten i Norrbottens röda karta 1:500 000 samt Norrbottens röda karta 1:250 000, som ligger till grund för Länsstyrelsen i Norrbottens beslut om avgränsning av generellt strandskydd vid hav, sjöar och vattendrag. Tolkningen kan skilja sig från person till person och därmed föreligger också en risk om en osäkerhet av tolkningen. Det är därför viktigt att påpeka att en tolkning kan medföra en viss grad av osäkerhet. Upplösningen av kartunderlaget är så pass låg att det också kan skapa en osäkerhet angående vilka vatten som berörs av det generella strandskyddet.

En ytterligare brist i underlaget har identifierats vid georefereringen av detaljplaner. Vissa äldre plankartritningar är otydliga och därför svåra att analysera. Osäkerheten gäller också att äldre planers avgränsning skiljer sig i förhållande till dagens fysiska förutsättningar på platsen. Länsstyrelsen bedömer i vissa fall att Lantmäteriets avgränsning av detaljplanområdet inte alltid varit korrekt. Det har också medfört svårigheter vid georefereringen.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen i Norrbotten bedömer att det kommer kvarstå arbete gällande samtliga planer, gamla som nya i kommunerna Arjeplog, Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Jokkmokk, Pajala, Älvsbyn, Övertorneå och Övertorneå. Länsstyrelsen bedömer också att det kommer kvarstå arbete gällande detaljplaner mellan 1 juli 1975 och 1 juli 2009 där de inte överlappas av en detaljplan från före 1 juli 1975, i kommunerna Luleå, Kalix, Kiruna, Haparanda och Piteå.

Länsstyrelsen i Norrbottens läns plan för slutförande av kvarstående arbete är att inledningsvis färdigställa digitaliseringen av äldre detaljplaner i samtliga kommuner, vilket myndigheten förväntas att genomföras inom ramen för ordinarie arbete under våren 2025. Genom att börja med äldre planer skapas en smidigare process för fortsatt digitaliseringen av planer mellan 1 juli 1975 och 1 juli 2009. De återstående detaljplaner förväntas färdigställas till år 2026.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Arbetet med digitaliseringen av strandskydd i detaljplaner har varit mer tidskrävande eftersom det inte gått att använda Lantmäteriets informationssystem Arkivsök vid sökandet av information om upphävande av strandskydd i gällande och äldre detaljplaner. Länsstyrelsen i Norrbotten har därför valt att i första hand fokusera arbetet med digitaliseringen av detaljplaner i de kommuner som har dess planer tillgängliga digitalt på respektive hemsidor. Däremot har inte alla dessa kommuner äldre detaljplaner, som inte längre är gällande, tillgängliga. Denna brist på tillgänglighet har ytterligare försvårat och fördröjt arbetet. Processen av att finna dessa detaljplaner har varit komplicerad, i de flesta fall har de inte heller funnits tillgängliga i Länsstyrelsen i Norrbottens läns lokala arkiv, i stället har Myndigheten fått kontakta berörande kommun. Det har blivit mer tidskrävande arbete än om åtkomsten till Arkivsök fortsatt hade varit tillgängligt.

Vi upplevde att uppstarten av arbetet var långsam eftersom det inte fanns en helt färdig metod att följa, vilket gjorde att Länsstyrelsen i Norrbotten anställde personal till projektet senare än tänkt. Utöver detta är kartunderlaget väldigt olika mellan länsstyrelser vilket betyder skillnader i arbetsmetoder. Länsstyrelsen i Norrbotten har därmed fått testa flera metoder för att finna det mest effektiva och noggranna arbetssättet för Myndigheten.

Utöver detta har det varit ett komplext arbete med krävande analysering på grund av de många förändringar som har skett i strandskyddslagsstiftningen genom åren.

Tolkningen av avgränsningen för det generella strandskyddet tog mer tid än först uppskattat, detta på grund av skalan på avgränsningsbeslutets kartor som medförde en komplex analys.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen i Norrbottens län har uppmärksammat under arbetets gång att det finns skillnader i hur olika kommuner har dokumenterat dess äldre detaljplaner samt hur de benämner planerna. Detta har gjort att det tagit längre tid att analysera materialet. Ytterligare svårigheter som uppstått är felaktigt angivna datum för detaljplaner, vilket har gjort det svårt att lokalisera planerna som refereras. Som exempelvis kan de skriva ut lagkraftsdatumet när de egentligen menar antagandedatumet.

Äldre detaljplaners kartor har ofta varit svåra att tolka, vilket har resulterat i otydligheter kring avgränsningar. Det har sedan medfört en utmanande georefereringen av kartorna.

Utöver detta har även de lagstiftningsändringar som skett genom åren gällande strandskyddet medfört en väldigt krävande analysering.

Tolkningen av vilka vatten, vattendrag och sjöar i Lantmäteriets hydroskikt topografi 10 som omfattas av det generella strandskyddet har varit komplicerat på grund av skalan på avgränsningsbeslutets kartor. Detta har gjort att vissa mindre vattendrag inte varit visuella i avgränsningsbeslutet, vilket har medfört en krävande analysering. Mycket har förändrats i vattendragen och sjöarna sedan kartorna skapades 1992 och 1997, vilket har gjort att vattendragen i dessa underlag inte alltid stämt överens med Lantmäteriets hydroskikt topografi 10.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Katarina Ljunggren med handläggare Elin Lundqvist som föredragande. I handläggningen har enhetschef Annica Lindström, Robert Sandberg och Joakim Lundbäck deltagit.

Länsstyrelsen Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden i Skåne län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen har uppdragit åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Differentierat strandskydd i Skåne och tidigare digitalisering

Skåne har sedan 1996 respektive 2002 ett differentierat strandskydd där vi upphävt strandskyddet på ca 2/3 av länets stränder, och även utökat skyddet med upp till 300 m för andra strandlinjer. I vissa strandområden är strandskyddet fastställt till mindre än 100 meter. Vi har haft ett GIS-skikt med strandlinjen inritad, dock utan metadata. Nyttillkomna vatten efter 1996 respektive 2002 finns inte markerade som strandskyddade i skiktet.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Skåne (Länsstyrelsen) kommer den 20 december att ha en fullständig digital redovisning av beslut om generellt och utvidgat strandskydd. Upphävanden i enskilda fall, även för detaljplaner, kommer att redovisas från 12 december 1996 och framåt. Upphävt strandskydd inom övriga planlagda områden kommer inte att redovisas för varje enskild plan utan kommer att visas som upphävt i plan men kopplat till våra beslut om generella undantag. Strandskydd som upphävts i detaljplaner efter den 1 juli 2009 kommer inte att redovisas eftersom projektgruppen har angett att dessa kommer att föras in via andra databaser.

Identifierade brister i underlaget

Länsstyrelsen har identifierat att det finns kvalitetsbrister i strandlinjen i ett fåtal fall beroende på brister i Topo10, t ex vid stora vassbälten. Vissa mindre vattendrag redovisas inte alls i Topo10 men har strandskydd enligt våra beslut om generella undantag. Det framgår inte vilka vatten som anlagts efter besluten om generella undantag och därmed har generellt strandskydd.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen bedömer att det kommer kvarstå arbete med att redovisa detaljplaner fullt ut enligt metodiken, både de som omfattas av och är undantagna från strandskydd. Länsstyrelsen bedömer att det skulle krävas en större insats för att genomföra detta.

Det kvarstår arbete med att gå igenom och vid behov redovisa upphävanden i enskilda fall från 1975 fram till 12 december 1996. Det kan även kvarstå redovisning av strandskydd vid anlagda vatten där

Länsstyrelsen har tagit ställning för att strandskydd har inträtt. Länsstyrelsen ser över förutsättningarna för hur arbetet ska kunna färdigställas.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Den förstärkta finansieringen har gått till prövning av dispenser, granskning av kommunala dispenser och satsning på vägledning till kommunerna innan uppdraget startade. Därefter har den huvudsakliga delen av finansieringen gått till digitaliseringsuppdraget. Tiden för uppdraget har dock varit knapp och metodiken har utvecklats under pågående digitaliseringsarbete, vilket har medfört att arbetet inte har kunnat utföras lika effektivt som om metodiken hade varit fastställd innan den huvudsakliga digitaliseringen påbörjats. Länsstyrelsen har dessutom lagt viss tid på att delta i utvecklingen av metodiken vilket i viss mån har inverkat på den tid som har kunnat läggas på den egna digitaliseringen.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen anser att de förändringar som skett genom åren i strandskyddslagstiftningen har medfört en komplex situation vilket är krävande att analysera och digitalisera. Länsstyrelsen anser vidare att projektets ambitionsnivå avseende redovisningen av detaljplaner som är undantagna från strandskydd har varit alltför hög. Länsstyrelsen anser att nyttan av en sådan redovisning är låg i förhållande till arbetsinsatsen eftersom uppgifterna saknar betydelse i dispensprövningen och tillsynen, vilket är den huvudsakliga ärendemängden som hanteras av kommunerna och länsstyrelsen. Vid planläggning av ett tidigare planlagt område kan uppgifterna lätt inhämtas på annat sätt. Länsstyrelsen har därför valt att prioritera ner den delen av uppdraget.

Länsstyrelsen har sedan länge ett digitalt strandskyddsskikt med en hög detaljeringsgrad avseende utbredningen men utan den uppdelning i olika typer av underliggande beslut som nu ska redovisas. Att föra över och anpassa det befintliga skiktet till den nationella standarden har inneburit ett omfattande arbete med uppdelningar av skyddet i många små polygoner. Det har inte alltid varit möjligt att fullt ut anpassa digitaliseringen och attributdata till de nationella riktlinjerna både på grund av tidsbrist och begränsningar i den nationella modellen.

Beslutande

Yttrandet har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin med naturvårdshandläggare Linda Gustafsson som föredragande. Avdelningschef Olof Liungman och enhetschef Helena Holmgren har medverkat i yttrandet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Länsstyrelsen Uppsala
uppsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Stockholm

Er beteckning 4621-2022

Inledningsvis vill Länsstyrelsen Stockholm framhålla följande angående uppdragets omfattning och förväntat resultat.

Länsstyrelsen angav i sin delredovisning den 17 maj 2023 (dnr 106-14560-2023 och 106-31134-2022) att en digitalisering av upphävt strandskydd inom områden med detaljplan inte var möjlig inom uppdragstiden och att det inte heller gick att närmare bedöma när ett sådant arbetet skulle kunna vara klart. Länsstyrelsen i Uppsala län anförde i delredovisningen till regeringen våren 2023 (dnr 526-4621-2022) att det rådde oklarhet kring i vilken utsträckning upphävanden inom detaljplaner skulle redovisas och på vilket sätt. I denna delredovisning angavs också att redovisning av strandskydd som är upphävt inom detaljplaner av flertalet län lyfts som en arbetsintensiv och kostnadsdrivande uppgift som inte var möjlig att genomföra med nuvarande finansiering och inom angiven tidsram.

Mot denna bakgrund vill Länsstyrelsen tydliggöra att en digitalisering av strandskyddets utbredning inom detaljplaner inte kommer vara praktiskt genomförbart för Länsstyrelsen Stockholm under överskådlig tid. Motiven för detta och Länsstyrelsens slutredovisning av uppdraget framgår nedan.

Uppdraget i korthet

Regeringen har uppdragit åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändratinformationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat den 20 december 2024

Länsstyrelsen Stockholm kommer den 20 december 2024 ha en digital redovisning över var länets generella, utvidgade och upphävda strandskydd råder utifrån länets beslut.

Identifierade brister i det underlaget

Det digitaliserade underlaget kommer inte att omfatta strandskyddets utbredning inom detaljplanerat område, vilket framförts i samband med Länsstyrelsen Stockholms yttrande den 17 maj 2023 i samband med delredovisningen av nu aktuellt uppdrag.

Annan strandlinje än den av Lantmäteriet (LM) levererade i topografi 10 Nedladdning har delvis använts när Länsstyrelsen Stockholm identifierat brister avseende den av LM levererade strandlinjen till exempel vid vassområden. I vassområden är det svårigheter att bedöma gränsen mellan fastmark och vattenområde.

Nyuppkomna vatten efter den 3 juni 1999, när Länsstyrelsen Stockholm senast preciserade strandskyddets omfattning för hela

2024-10-28

24758-2024

31134-2022

länet, har markerats generera strandskydd i enlighet med lagstiftningen men har inte bedömts i det enskilda fallet.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Digitaliseringen av strandskyddets utbredning inom äldre detaljplaner kommer inte vara praktiskt genomförbart för Länsstyrelsen Stockholm under överskådlig tid.

Bedömningen av huruvida strandskydd råder vid nyuppkomna vatten och vattendrag kommer succesivt att ske av Länsstyrelsen Stockholm vid behov eller då bättre kunskap om förhållandena på platsen har erhållits.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Stockholms län har ett stort antal äldre detaljplaner som inte är digitaliserade. Förutsättningarna för en digitalisering av upphävt strandskydd inom områden med detaljplan i Stockholms län är bland annat följande.

Av 10 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken framgår att strandområden som vid utgången av juni 1975 ingick i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan inte skall omfattas av strandskydd enligt miljöbalken, om det inte bestäms något annat. Länsstyrelsen Stockholm har, för vissa angivna kommuner, bestämt annat genom beslut den 28 februari 1980 om att strandskydd ska gälla bland annat i vattenområden respektive allmän plats i byggnadsplaner respektive stadsplaner. Det innebär att man behöver gå igenom respektive äldre plan för att kunna bedöma strandskyddets omfattning.

För planer beslutade mellan 1975 och 2009 behöver man granska Länsstyrelsen Stockholms beslut om upphävande av strandskyddet inom detaljplanen eftersom det under denna tidsperiod var Länsstyrelsen som beslutade om upphävande av strandskyddet.

För planer som beslutats efter 2009 finns det upphävanden som beslutats av kommunerna.

Länsstyrelsen Stockholm uppskattar att ca 2 300 gällande detaljplaner ligger inom 100 meter från en strandlinje som bedömts generera strandskydd. Arbetet för att granska dessa detaljplaner

2024-10-28

24758-2024
31134-2022

kräver georeferering av fysiska kartor, utredning av rättsliga förhållanden samt själva framställningen av den digitala kartan. Länsstyrelsen Stockholm bedömer att det inte i dagsläget går att närmare bedöma om ett sådant resurskrävande arbete kan göras.

Slutlig bedömning av om de land- och vattenområden som uppkommit efter 1999 omfattas av strandskydd kommer att ske vid behov. En sådan bedömning kräver en omfattande utredning som även kan komma att innebära fältbesök.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Det reella operativa arbetet i Stockholms län har inte kunnat påbörjats förrän anvisningar och vägledning från samordnande Länsstyrelse tagits fram. Det har medfört en fördröjning av det praktiskt utförda digitaliseringsarbetet.

Länsstyrelsen Stockholm har beslutade förordnandekartor som gäller för hela länet. Kartorna är baserade på ekonomiska kartblad från 1970-talet. Alla länets vattendrag och strandlinjer som idag finns med som vattendrag/strandlinjer i LM topografi 10 leverans av vattenlinjer finns inte utritade på dessa äldre kartor. Det har krävts en juridisk bedömning inklusive en manuell jämförelse och granskning bland annat av äldre och nuvarande ortofoton för att avgöra om en vattenlinje ska tolkas som ett naturtillstånd som genererar strandskydd eller inte. Totalt har Stockholms län ca 22 400 km vattenlinjer i LM topografi 10 uppdelade i ca 68 000 linjesegment. Denna granskning har krävt en omfattande arbetsinsats. Därefter har granskningsunderlaget överförts till den nationella databasen med de obligatoriska attribut som krävs för leveransen till den nationella databasen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad länsöverdirektör Helena Remnerud med miljöhandläggare Karina Hälleberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljödirektör Johanna Lindgren, tillförordnad samhällsbyggnadsdirektör Anna Conzen, beredskapsdirektör Mikael Jeppson samt tillförordnad avdelningschef för rättsavdelningen Adli Assali medverkat.

2024-10-28

24758-2024

31134-2022

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför
namnunderskrift.

Länsstyrelsen i Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om en digital redovisning av strandskyddade områden (M2022/01080), Länsstyrelsen i Södermanlands län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller* i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat den 20 december 2024

Länsstyrelsen i Södermanlands län (nedan kallad länsstyrelsen) kommer den 20 december 2024 att ha en fullständig digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd och upphävanden i enskilda fall. Även det generella strandskyddet kommer att redovisas i hela länet, men det förekommer kvalitetsbrister i underlaget. Vidare kommer länsstyrelsen den 20 december 2024 att ha en digital redovisning av strandskyddet inom detaljplaner, antagna före år 2009, i Vingåkers kommun.

Identifierade brister i underlaget

Länsstyrelsen har identifierat att det finns kvalitetsbrister i den digitalt redovisade strandlinjen (som baseras på Lantmäteriets produkt Topografi 10) vilket medför att det inte med säkerhet går att säga exakt vart strandskydd råder inom stora delar av länet. Det beror bland annat på förekomst av vattenvegetation (exempelvis vassbälten) vilket gör det svårt att avgöra var strandlinjen är belägen. Det finns även kvalitetsbrister i redovisningen av det generella strandskydd vid konstgjorda eller små vattenförekomster (till exempel vattendrag och anlagda våtmarker), där det inte med säkerhet går att säga huruvida strandskydd faktiskt råder. Detta på grund av att prövningsmyndigheten (exempelvis vid prövning av strandskyddsdispenser) enligt nuvarande praxis måste göra en bedömning från fall till fall huruvida strandskydd råder. Någon genomgång och bedömning av varje enskilt vattendrag och länets samtliga små vattenförekomster har inte utförts inom ramen för uppdraget.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen bedömer att det kommer att kvarstå arbete med redovisning av strandskyddet inom länets samtliga detaljplaner antagna före år 2009, förutom i Vingåkers kommun där digitaliseringen av strandskyddet inom detaljplaner kommer att vara färdigställd i december 2024. Länsstyrelsen bedömer att det kommer att krävas en större arbetsinsats att genomföra och slutföra digitaliseringen av resterande beslut. Utifrån rådande situation och med nuvarande resurser som tilldelats för genomförandet av uppdraget är bedömningen att arbetet kommer att kunna färdigställas först till år 2027.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Under den period då arbetet med digitalisering av strandskyddet inom detaljplaner påbörjades saknade länsstyrelsen tillgång till Lantmäteriets e-tjänst Arkivsök, där detaljplaneakter finns samlade digitalt. Under samma period har det pågått en ombyggnation av lokalerna på Länsstyrelsen i Södermanlands län vilket har inneburit en begränsad åtkomst till arkivet där tillgängliga detaljplaner förvaras i fysisk form.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen anser att de förändringar som skett genom åren i strandskyddslagstiftningen har medfört en mycket komplex situation vilket är väldigt krävande att analysera och digitalisera.

Vissa äldre beslut som länsstyrelsen har fattat gällande strandskydd i länet har medfört att det idag råder tolkningssvårigheter kring beslutens rättsverkan. Exempel på sådana beslut är besluten om undantag från det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, samt beslutet om att upphäva de tidigare beslutade undantagen.

Länsstyrelsen har även identifierat att det saknas en samlad dokumentation av de beslut om strandskydd i enskilda fall som länsstyrelsen fattat genom åren, exempelvis upphävande av strandskydd inom detaljplaner. Det krävs således en stor arbetsinsats för att lokalisera och ta fram dessa beslut.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johanna Sandwall med naturskyddshandläggare Erika Widén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Inger-Marie Wohlfarth, enhetschef för naturskyddsenheten, Christina Gustavsson, enhetschef för plan- och byggenheten, Erik Hjortsberg, avdelningschef för naturavdelningen, Anna-Karin Lindblad Wieslander, avdelningschef för samhällsbyggnadsavdelningen samt chefsjurist Christian Finnerman medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Uppsala län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen kommer den 20 december 2024 ha en fullständig digital redovisning av beslut om generellt undantag av strandskydd samt beslut om utvidgat strandskydd i länets samtliga kommuner. Länsstyrelsens ambition är att samtliga beslut om enskilda upphävanden om strandskydd ska vara digitalt redovisade men det är osäkert i dagsläget om målet kommer att nås. Sannolikt kommer det finnas kvarstående arbete.

Identifierade brister i underlaget

Länsstyrelsen har under arbetets gång inte kvalitetsgranskat grunddatan, informationen om strandlinjernas läge, som Lantmäteriet har levererat. Strandlinjen, det vill säga skiljelinjen mellan vattenyta och land, förändras över tid till följd av bland annat landhöjning och erosion. Länsstyrelsen har inte inventerat strandlinjerna i fält.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen bedömer att det sannolikt kommer kvarstå arbete med de enskilda upphävandena i länets samtliga kommuner. Detta planerar myndigheten att genomföra inom ramen för det ordinarie arbetet under 2025.

Det kommer även kvarstå arbete med detaljplaner. Länsstyrelsen bedömer att det kommer kvarstå arbete med samtliga detaljplaner upprättade före 2009 i hela länet. Det kommer krävas en större insats för att genomföra digitaliseringen av dessa beslut. Arbetet kommer fortskrida utifrån de resurser som kan avsättas för detta. I dagsläget är det inte möjligt att bedöma när arbetet skulle kunna vara klart.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Då digitalisering av analoga beslut ännu är i sin linda saknas beprövad metodik för hur digitaliseringen ska göras och hur besluten, med lågupplösta kartor, ska tolkas. Mötet mellan analoga beslut och GIS-informationen innebär flera utmaningar som varit svåra att förutse. Det har lett till att vägval som gjordes tidigt i processen längre fram inte visade sig vara möjliga.

Det finns svårigheter kopplade till hur digitaliseringen ska genomföras och vilken metodik som ska tillämpas. Även om det under arbetets gång kommit metodikvägledning från den nationella projektgruppen, ser förutsättningarna olika ut i länen, då länen har olika förordnanden kring strandskyddet. Det har inneburit att metodiken har fått omarbetats lokalt efter länets förutsättningar. Metodiken har behövts ändras ett flertal gånger under arbetets gång, omtag har behövts göras och det finns fortfarande frågeställningar som saknar lösning.

Med anledning av hur produkten kan förväntas användas av allmänhet och andra aktörer i framtiden krävs en viss kvalitet. Länsstyrelsen har erfarenhet av hur ett liknande underlag för strandskyddets utbredning tidigare har uppfattats och använts. Det har ibland funnits svårigheter att förmedla hur underlaget ska användas, att det enbart är en digital visualisering och inte juridiskt bindande underlag. Kvalitetskravet har lett till att projektet har en hög komplexitet som kräver en betydande tidsåtgång.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Se beskrivning under rubrik "Orsak till att det finns kvarstående arbete".

Som beskrivits kort i avsnittet ovan finns utmaningar kopplade till mötet mellan analoga beslut och GIS-information. Exempelvis bygger besluten om utvidgat strandskydd från 2014 på besluten om generella undantag av strandskyddet från 1994. Eventuella tolkningsfel som gjordes 2014 har således byggts in i systemet och leder till svårigheter när båda besluten ska digitaliseras och innehåller motsättningar.

Det förekommer att de analoga besluten innehåller otydligheter och ibland motsättningar, exempelvis mellan kartbilagor och beskrivning i text. En stor del av arbetet har därför varit att tolka de analoga besluten.

En ytterligare identifierad svårighet är att länsstyrelsen inte längre har behörighet att se äldre planer i Lantmäteriets digitala tjänst ArkivSök. Det innebär att länsstyrelsen enbart kan söka fram gällande detaljplaner som är tillgängliga på kommunernas hemsidor, vilket samtliga kommuner i länet inte erbjuder. Om kommunerna har gällande detaljplaner tillgängliga på sina hemsidor finns dock

ytterligare en svårighet. I de fall då gällande detaljplan är en ändring av en äldre detaljplan kan det vara svårt att få fram information om hur strandskyddet hanterats i den äldre detaljplanen. Lagstiftningen om hur strandskyddet gäller inom detaljplanelagt område är komplicerad. I vissa situationer är det nödvändigt att känna till historiken.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövding Stefan Attefall med planhandläggare Ida Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Kristina Jansson samt enhetschef Asmah Ismaal medverkat.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen i Värmlands län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen har uppdragit åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat den 20 december 2024

Strandlinjen är, efter tolkning och bedömning, klar att visas digitalt.

Det generella strandskyddet är klart att visa digitalt.

Utvidgat strandskydd finns och redovisas i 12 av länets 16 kommuner.

Remiss och förberedelse inför beslut i övriga fyra kommuner pågår.

Detaljplaner kommer att redovisas, och framgå av karta, vad gäller plankartans avgränsning.

Länsstyrelsen avser inte göra en tolkning av strandskyddet inom detaljplaner då vi anser att mandat saknas att i förväg tolka en detaljplan som ska ligga till grund för beslut enligt annan lagstiftning, som exempelvis PBL och VL.

Länsstyrelsen Värmland tillhör den grupp av län som har ett äldre generellt undantagsbeslut gällande strandskydd.

Tolkning av vårt undantagsbeslut gör att vi exkluderat småvatten utan ytbildning och konstgjorda vatten. Exempel på detta är gårdsdammar, branddammar, industridammar, fiskodlingar, och golfbanedammar. Här inkluderas även små vattendrag utan ytbildning som inte ingår i ett system av sjöar och vattendrag där strandskyddet gäller. Småvatten i skogsmark utan ytbildning är också exkluderat.

I länets beslut om utvidgat strandskydd har bland annat hänsyn tagits till avskärande vägar, avskiljande bebyggelse eller mindre bebyggda fastigheter. Här har en tolkning gjorts i varje enskilt fall med stöd av fastighetskartan och beviljade bygglov.

Några enskilda upphävanden av strandskyddet finns inte i Värmland.

Identifierade brister i underlaget

Beslut om det utökade strandskyddet för fyra kommuner kommer inte att vara klart, det kommer att färdigställas vid en senare tidpunkt.

Vi kommer inte digitalt redovisa områden som undantagits från generellt strandskydd, enligt svar ovan och vårt undantagsbeslut.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Återstår att fatta beslut om utökat strandskydd i fyra kommuner (Säffle, Torsby, Sunne och Filipstad).

Vi har inte gått in och granskat strandlinjer och visualisering av strandskydd som går över länsgräns tillsammans med våra grannlän.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Besluten i ovan nämnda kommuner från 2014 överklagades och upphävdes av Mark- och miljödomstolen. Ärendena återförvisades till Länsstyrelsen angående oklarheter i delgivningen.

Nya beslut har avvaktat ny lagstiftning på området.

Granskning gentemot andra län kommer vi kunna göra när alla län färdigställt uppdraget.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Att definiera strandlinjen i låglänta våtmarksområden vid stränder har varit den absolut svåraste frågan. Vi har använt oss av fastighetskartan, ortofoton, vegetationskartan, höjddata för att tolka strandlinjen. Vi kompletterar vår digitala tolkning av strandlinjen med kommentaren att det i det enskilda fallet kan det behöva göras en inmätning av strandlinjen på plats. En situation som dock kan skapa osäkerhet för den enskilde.

Beslutande

Beslut om remissvar har fattats av landshövding Georg Andrén med Länsarkitekt Magnus Ahlstrand som föredragande. I ärendets beredning har även rättschef Ulrika Forsman, avdelningschef Tomas Sahlström och enhetschef Anna Nordlander deltagit.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Västerbottens Län.

Er beteckning: 4621-2022

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen Västerbotten kommer den 20 december ha en fullständig digital redovisning av det generella och utvidgade strandskyddet i länet. Detta inkluderar de områden som omfattas av avgränsningsbeslutet av det generella strandskyddet i länet. Digitaliseringsarbetet har förankrats med länets kommuner, som fått möjlighet att ge konkreta synpunkter på underlaget.

Identifierade brister i underlaget

Länsstyrelsen Västerbotten har inte identifierat några brister i det digitala underlaget.

Däremot har Länsstyrelsen Västerbotten identifierat vissa brister med kartunderlaget som delar av avgränsningsbeslutet är baserat på. Detta beror främst på åldern på kartunderlaget. Genom digitaliseringen förenklas nu uttolkningen av det ursprungliga kartunderlaget, inte minst i inlandet.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen Västerbotten bedömer att det kommer kvarstå arbete med detaljplaner i hela länet. Det inkluderar både områden som varit planlagda innan 1975 och detaljplaner där strandskyddet upphävts. Länsstyrelsen Västerbotten kan inte ge någon bedömning på när arbetet kommer kunna färdigställas, då tillgängligheten till detaljplaner kraftigt begränsats i och med att Lantmäteriets tjänst Arkivsök ligger nere utan någon prognos för när det kommer öppnas igen.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Lantmäteriets tjänst arkivsök har legat nere, och därmed har tillgängligheten till detaljplaner varit kraftigt begränsad under en längre period och kommer fortsatt vara det på obestämd tid.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

För Västerbottens län finns beslut om avgränsning av generellt strandskydd från 1979-05-21 i. Undantaget är motiverat av att länet är rikt på vatten och att inlandet är glest befolkat i stora delar men leder också till viss osäkerhet om var strandskyddet faktiskt gäller.

Beslutet om generellt undantag består av fyra olika delar, 1: för kusten, 2: för sjöar i inlandskommunerna, 3: för sjöar i kustkommunerna, och 4: för vattendrag i hela länet. Kartunderlaget som beslutet hänvisar till för del 2 och 4 är gammalt och är därför krävande att tolka. Digitaliseringen har varit till stöd för att tydliggöra kartunderlaget.

För del 3, sjöar i kustkommunerna, råder det osäkerhet kring vilket kartunderlag som ligger grund för det generella undantaget då beslutet inte specificerar detta, samt hur detta kartunderlag ska tolkas. De berörda kommunerna har alla fått möjlighet att yttra synpunkter på digitaliseringsuppdraget och i den dialogen har det varit värdefullt att förstå att frågan delvis hanterats olika.

Anlagda vatten som tillkommit efter avgränsningsbeslutet fattades är undantagna från det generella strandskyddet. Bedömningen för vad som är ett anlagt vatten eller ett naturligt vatten måste ske från fall till fall, och är då svåra att genomföra för hela länet i ett svep. Kommunerna har i flera fall uppmärksammat Länsstyrelsen på fall av anlagda vatten och dessa har då tagits bort från underlaget men det finns skäl att tro att fler vatten kan komma att behöva ändras.

Även om Länsstyrelsen inte hunnit digitalisera upphävande i samtliga detaljplaner har man i ett antal fall stött på detaljplaner där avsikten att ansöka om upphävande av strandskyddet funnits, men där inget beslut om upphävande har hittats. Det går inte att utesluta att beslutet fattats men inte hittats.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Elin Olsson med Anton Andersson som föredragande.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Västernorrlands län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen Västernorrland har sedan tidigare tagit fram en digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd och upphävanden i enskilda fall. Detta material kommer fortsatt att behöva kvalitetssäkras.

Identifierade brister i det underlaget

Länsstyrelsen Västernorrland har inte upptäckt brister i de befintliga digitala skikten som finns. Det återstår dock ett stort arbete med digitaliseringen. Brister kan därmed komma att identifieras under arbetets genomförande.

I delar av Västernorrlands län finns områden där strandlinjen kan vara svår att identifiera. Exempelvis inom områden med kraftig växtlighet. Även vid områden med överlappande bebyggelser mellan strandlinjen och vattnet.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Det kommer att återstå ett arbete att digitalisera beslut där strandskyddet är upphävt i detaljplanelagt område. Länsstyrelsen Västernorrland planerar att kunna genomföra arbetet inom ramen för det ordinarie arbetet under 2025 – 2026.

Länsstyrelsen Västernorrland kommer sedan att påbörja ett arbete med att digitalisera beslut i äldre detaljplaner som är beslutade innan 2000. För detta arbete kommer det att krävas en större arbetsinsats då det bedöms vara mer tidskrävande.

Det kommer även att återstå ett arbete att kvalitetssäkra de befintliga digitala skikt som finns hos länsstyrelsen Västernorrland.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Länsstyrelsen Västernorrland har under en tid saknat den tekniska kompetens som krävs inom ramen för arbetet. Detta då det inte funnits en ordinarie GIS samordnare på plats. I dagsläget har länsstyrelsen Västernorrland en ny GIS samordnare som framledes kommer att kunna påbörja arbetet med projektet. Det är vidare ett tidskrävande och resursintensivt arbete. Särskilt på en mindre

länsstyrelse där en person arbetar som GIS samordnare, och har många olika arbetsuppgifter inom ramen för det ordinarie arbetet.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

I Västernorrlands län finns en hög andel detaljplaner där strandskyddet är upphävt både i äldre och nyare detaljplaner. Länsstyrelsen bedömer att det kommer att medföra en komplex situation att analysera mängden detaljplaner och digitalisera materialet.

Beslutande

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med handläggare Rasmus Thour som föredragande.

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Västmanlands län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat

informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Västmanlands länsstyrelse kommer den 20 december ha en färdigställd redovisning av det utvidgade strandskyddet i länet.

Identifierade brister i det underlaget

Västmanlands länsstyrelse har inte identifierat några brister i underlaget gällande utvidgat strandskydd. I arbete med att redovisa upphävanden i plan, som har påbörjats något, har beslut upptäckts som i och med förändrade strandlinjer inte längre är helt logiska.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Västmanlands länsstyrelse bedömer att det kommer kvarstå arbete med att färdigställa geometrier för förordnande om undantag, enskilt upphävande och upphävande i plan enligt lantmäteriets specifikationer. Detta planerar myndigheten att genomföra inom ramen för det ordinarie arbetet under 2025.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Ansvarig för att verkställa projektet har slutat på myndigheten och det krävs tid för både rekrytering och introduktion i uppgiften och sedan för att utföra arbetet.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Detta är en stor och komplex uppgift och instruktioner/vägledning i hur uppgiften ska utföras har utvecklats under projektets gång. Detta har medfört att vägledningen inte varit helt tydligt och genomarbetad i hur uppgiften ska lösas. Att få tag på beslut har försvårats av att lantmäteriets funktion Arkivsök har varit nedstängd.

Beslutande

Beslutet har fattats av avdelningschef Åsa Halldorf med handläggare Lisa Stahl som föredragande.

Länsstyrelsen i Uppsala län
[uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se)

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet *ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län*. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Västra Götalands län kommer den 20 december 2024 ha en fullständig digital redovisning av generellt och utvidgat strandskydd. Redovisningen av upphävt strandskydd inom detaljplan, undantag för strandskydd på äldre plan samt upphävt strandskydd i enskilda fall kommer dock inte att vara fullständig vid tiden för projektets utgång.

Identifierade brister i det underlaget

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har identifierat att det finns kvalitetsbrister i strandlinjen, vilket påverkar strandskyddsskiktets kvalitet i vissa områden. Detta gäller framförallt långgrunda vikar med mycket vass och en strandlinje som fluktuerar i hög grad. I dessa områden har Länsstyrelsen i Västra Götalands län, utifrån flygbilder från flera år, gjort en egen tolkning av strandlinjens läge vid normalt medelvattenstånd. Så har skett i mindre områden vid bland annat Vänern, samt Östra och Västra Nedsjön.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen i Västra Götalands län bedömer att det kommer kvarstå arbete i mindre omfattning med digitalisering av upphävanden av strandskydd i enskilda fall. Detta planerar myndigheten att genomföra inom ramen för det ordinarie arbetet under 2025.

Det kommer även kvarstå arbete med detaljplaner. En stor del av gränserna för upphävanden inom detaljplan och undantag inom äldre plan är digitaliserade sedan tidigare i vårt län. Dock återstår arbete med att koppla besluten till ytor med borttaget strandskydd. Detta planeras ske löpande vid digitalisering av nya planer och då vi åter får tillgång till äldre planer digitalt genom Lantmäteriets tjänst ArkivSök.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Länsstyrelsen i Västra Götalands län upplever att det varit kort om tid för genomförandet av digitaliseringen. En stor del av projektiden har gått åt till samverkan, diskussioner om de olika förutsättningarna för olika län, framtagande av tekniska lösningar

för att genomföra digitaliseringen samt framtagande av vägledning för hur digitaliseringen ska genomföras i praktiken. Detta har inneburit att vi kom igång sent med digitaliseringen i Västra Götaland. Ytterligare en försvårande omständighet är att vi inte längre har behörighet att se äldre planer i Lantmäteriets digitala tjänst ArkivSök.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

I Västra Götaland har vi, sedan tidigare, hållit ett digitalt strandskyddsskikt av hög kvalitet som löpande har uppdaterats. Vi har dock inte gjort skikt för strandskydd som upphävts genom detaljplan eller enskilda beslut. Att återdigitalisera strandskyddsytor som under många år tagits bort, och som inte längre gäller, kräver ett detektivarbete som tar mycket tid och som inte heller känns helt motiverat då det endast visar strandskydd som inte längre finns. Som redan påpekats försvåras arbetet ytterligare av bristen på tillgång till digitala planhandlingar genom Lantmäteriets tjänst ArkivSök.

Även med tillgång till ArkivSök är det ibland en konst att tolka i vilken utsträckning strandskydd har upphävts på otydliga plankartor. Ibland stämmer inte upphävandet på plankartan med det upphävande som varit avsett enligt planbeskrivningen.

Begränsningar i möjligheten att söka i gamla diariesystem har gjort det svårt för oss att hitta våra egna, äldre beslut om upphävanden av strandskydd i enskilda fall. I Västra Götaland har vi dock inte särskilt många sådana beslut, då vi har generella undantagsbeslut för mindre sjöar och vattendrag.

Ytterligare en försvårande omständighet har varit att vissa av våra beslut om utvidgat strandskydd har överklagats och legat hos regeringen tills helt nyligen, vilket har fördröjt vårt digitaliseringsarbete.

Beslutande

Beslut om yttrandet har fattats av naturvårdsdirektör Eva Olsen med naturvårdshandläggare Linnea Söderberg som föredragande.

upsala@lansstyrelsen.se

Slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen Örebro län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen har uppdragit åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäterimyndigheten ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen i Örebro län kommer den 20 december 2024 ha en fullständig digital redovisning av beslut om utvidgat strandskydd och en, i stort sett, fullständig digital redovisning av beslut om upphävanden i enskilda fall och avvisade ärenden där Länsstyrelsen konstaterat att det ej råder strandskydd på platsen där någon ansökt om upphävande.

Ett fåtal beslut rörande upphävanden i enskilda fall behöver granskas särskilt, i de flesta fall på grund av förändringar i den fysiska miljön. Det är i dagsläget oklart om detta arbete har hunnit bli klart den 20 december 2024.

Länsstyrelsen i Örebro län kommer den 20 december 2024 sannolikt även att ha en i stort sett fullständig digital redovisning av föreskriften om undantag och områden där strandskyddet har införts genom beslut av Länsstyrelsen, antingen där det generella strandskyddet aldrig har inträtt eller där det tidigare varit upphävt, samt generellt inritat strandskydd. Dock återstår en del arbete och det är i dagsläget svårt att avgöra tidsåtgången för arbetet med dessa kategorier.

Arbetet med undantag i äldre planer är påbörjat, men det är oklart hur långt detta arbete kommer att ha hunnit den 20 december 2024.

Identifierade brister i underlaget

Länsstyrelsen i Örebro län har identifierat att det finns vissa svårigheter med att peka ut den exakta lokaliseringen för strandlinjen på flera platser, vilket medför att det inte alltid går att med säkerhet säga var strandskydd råder. Det rör främst Hjälmarens norra strand och ett flertal mindre sjöar och beror på att vegetation, främst breda vassbälten, gör strandlinjen diffus.

Problemet är främst kopplat till det generella strandskyddet, där underlaget tagits fram av Lantmäteriet, men kan få genomslag i vissa fall även när det gäller andra kategorier/strandskyddstyper som ingår i Länsstyrelsens redovisning.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Länsstyrelsen i Örebro län bedömer att det kommer kvarstå arbete med undantag i äldre planer och eventuellt mindre arbetsinsatser för att färdigställa ovan nämnda kategorier. Detta planerar Länsstyrelsen att genomföra inom ramen för det ordinarie arbetet under 2025.

Det kommer också att kvarstå arbete med samtliga detaljplaner tillkomna efter år 1975, i hela länet. Länsstyrelsen bedömer att det kommer krävas en större insats för att genomföra digitaliseringen av dessa beslut och att de kommer att kunna färdigställas senast under 2026.

Extern publicering kommer att ske löpande varefter de olika kategorierna blir klara, med start under oktober 2024.

I övrigt kommer det att behöva genomföras arbete med löpande uppdatering i samband med att nya ärenden avgörs och en struktur för detta och ett definierat informationsansvar behöver tas fram.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Att digitalt tillgängliggöra strandskyddet är ett omfattande projekt som krävt dialog och utveckling angående lämplig kartredovisning från den nationella arbetsgruppen. Det har därför krävts många utredningar på nationell nivå innan det funnits riktlinjer för arbetet. Detta har medfört att det på regional nivå under lång tid har funnits många oklarheter och gjort det svårt att påbörja arbetet på ett effektivt och konkret sätt.

Därtill har personalomsättningen varit hög och det har varit svårt att rekrytera och sätta samman rätt kompetens inom området eftersom det rör spridda kunskapsområden. Den förstärkta finansieringen har därför inte varit tillräcklig och det behöver säkerställas att finansieringen kvarstår eftersom uppdraget kommer att kvarstå.

Identifierade svårigheter under uppdragets genomförande

Länsstyrelsen i Örebro län anser att de förändringar som skett genom åren i strandskyddslagstiftningen har medfört en mycket komplex situation vilken är krävande att analysera och digitalisera. Därtill förekommer att det krävs sökningar i olika typer av arkivsystem där vissa endast har analoga sökfunktioner, samt att äldre material oftast inte är inskannat, vilket gör arbetet mindre effektivt.

Något som ytterligare försvårar arbetet med detaljplanerna är att Lantmäteriets arkivsök för närvarande inte är tillgängligt via e-tjänst. Det innebär att vi kommer behöva kontakta Lantmäteriet när vi vill ha ut handlingar, vilket medför en ökad tidsåtgång, jämfört med att kunna söka och öppna dokumenten direkt. Beroende på hur denna situation utvecklas finns risk för att arbetet med framför allt nyare planer blir mindre effektivt.

När det gäller föreskriften om undantag för enkelstreckade vattendrag enligt Lantmäteriets fastighetskarta så saknas kartunderlag från beslutstillfället, vilket har inneburit merarbete vid redovisningen av områden där det generella strandskyddet har upphävts enligt beslutet. Genom jämförelse av digitalt kartunderlag från före och efter beslutstillfället har en redovisning av god kvalitet ändå kunnat tas fram. På grund av förändringar i den fysiska miljön hade det krävts vissa tolkningar även om den korrekta kartan hade varit tillgänglig, men det finns en risk att litet antal områden skulle ha bedömts på ett annat sätt om den ursprungliga kartan hade sparats.

Enligt föreskriften om undantag har också vattendrag som inte redovisades på Lantmäteriets fastighetskarta fått upphävt strandskydd, vilket innebär att det inte är möjligt att digitalisera dessa. Detta, tillsammans med att det också finns vissa andra beslut som är svårtolkade, har försvårat arbetet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lena Rådström Baastad med vattenvårdshandläggare Mia Hammarberg som föredragande.

Länsstyrelsen i Uppsala län
[uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se)

Yttrande inför slutredovisning av uppdraget om digital redovisning av strandskyddade områden, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Er beteckning: 4621-2022

Uppdraget i korthet

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att tillsammans med Naturvårdsverket och Lantmäteriet ta fram och sammanställa ny och befintlig information om var strandskyddet gäller i respektive län. Uppdragets mål är att uppnå en nationellt heltäckande digital redovisning av gällande strandskyddsbestämmelser med definierat informationsansvar och rutiner för uppdatering.

I uppdraget ingår att myndigheterna gemensamt ska:

- Ta fram och sammanställa underlag om var det generella strandskyddet gäller.
- Sammanställa uppgifter om utvidgat eller upphävt strandskydd som beslutats genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall.
- Redovisa hur nya beslut som innebär förändringar i strandskyddet löpande kan föras in i underlaget.
- Analysera om strandskydd även i framtiden bör registreras i fastighetsregistret, utreda vilken eller vilka myndigheter som bör ha informationsansvaret för strandskydd och om det behövs förändringar eller förtydliganden av informationsansvaret, analysera konsekvenserna av detta och föreslå nödvändiga författningsändringar. Om förändrat informationsansvar bedöms medföra permanent ökade kostnader för berörda myndigheter ska dessa uppskattas och finansieringsförslag lämnas.

Redogörelse över förväntat resultat 20 december 2024

Länsstyrelsen Östergötland (härefter *Länsstyrelsen*) kommer ha en grundläggande, men inte kvalitetsgranskad, digital redovisning av var det generella strandskyddet råder i länet.

Länsstyrelsen kommer ha en fullständig digital redovisning av det utvidgade strandskyddet i länet.

Länsstyrelsen kommer ha en fullständig digital redovisning av strandskydd som har upphävts vid mindre vatten efter beslut i enskilda fall.

Länsstyrelsen kommer ha en digital redovisning av områden som är undantagna strandskyddet på grund av att området omfattas av byggnads- eller stadsplan med beslutsdatum innan 1 juli 1975.

Länsstyrelsen kommer inte ha påbörjat arbetet med strandskydd som har upphävts inom planlagt område från och med den 1 juli 1975 eller områden med nyare planer där strandskydd aldrig inträtt eftersom de var planlagda innan 1 juli 1975.

Identifierade brister i det underlaget

Östergötlands län har generellt strandskydd även vid mindre vatten. Utöver kvalitetssäkring av områden med diffus eller föränderlig strandlinje, så som vassbälten kring slättsjöarna, behöver kartskiktet därför också kvalitetsgranskas vad gäller vilka vatten som är av sådan karaktär att de alls genererar strandskydd. Det gäller bland annat åkerdiken och anlagda småvatten, där en bedömning behöver göras i varje enskilt fall. Inom uppdraget framhålls det att kartorna över generellt strandskydd ska ses som ett kunskapsunderlag och inte som juridiskt bindande. Länsstyrelsen ser dock att det finns en stor risk att såväl enskilda som myndigheter kommer se kartunderlaget som sanning. Till dess att kvalitetsgranskningen av vilka vatten som genererar strandskydd är utförd, har Länsstyrelsen därför en pedagogisk utmaning i att tydliggöra kartskiktets status och innebörd.

I besluten om utvidgat strandskydd i Östergötland (ett beslut per kommun) anges antingen att strandskyddet utvidgas till ett visst antal meter från strandlinjen, eller att strandskyddet utvidgas i enlighet med beslutskartan. Båda formuleringarna kan förekomma i

samma beslut. En följd av de olika formuleringarna är att en del av det utvidgade strandskyddet är dynamiskt och följer en eventuell förändring av strandlinjen, medan en annan del av det utvidgade strandskyddet är statiskt och behåller sina yttergränser oavsett förändringar i strandlinjens läge. I dagsläget hanteras hela det utvidgade strandskyddet som om det vore statiskt, eftersom kartorna redan fanns digitaliserade och det inte bedömts prioriterat att uppdatera dem.

Instruktionen inom uppdraget har varit att klippa det utvidgade strandskyddet mot det generella strandskyddet på sådant sätt att polygonerna med utvidgat strandskydd börjar först 100 meter från strandlinjen. Det innebär att det inte alltid är överskådligt utifrån vilken strandlinje strandskyddet är utvidgat och att platser närmre än 100 meter från strandlinjen ligger inom område med utvidgat strandskydd. Länsstyrelsen ser detta som problematiskt ur ett användandeperspektiv.

Eventuellt kvarstående arbete och plan för färdigställande av uppdraget

Kvalitetssäkring av vilka vatten som genererar generellt strandskydd kvarstår. Länsstyrelsen ser ett behov av kvalitetsgranskningen men har i dagsläget ingen plan för hur detta ska ske.

Kvalitetssäkring av generellt strandskydd i områden med diffus eller föränderlig strandlinje kvarstår. Länsstyrelsen har i dagsläget inte för avsikt att kvalitetsgranska dessa strandlinjer.

Digitalisering av planer beslutade efter 1 juli 1975 kvarstår. Arbetet bedöms kunna inledas tidigast år 2027. Förutsatt att finansiering och rätt kompetens finns tillgänglig bedöms arbetet uppgå till en heltidstjänst under ett kvartal till ett halvt år.

Orsak till att det finns kvarstående arbete

Generellt strandskydd

Arbetet med kvalitetssäkring av vilka vatten som genererar generellt strandskydd är komplext, särskilt vid mindre vatten, anlagda vatten och våtmarker. Med dagens teknik behöver detta arbete sannolikt ske manuellt. För att kartsiktet med generellt strandskydd ska bli användbart och pålitligt är det lämpligt att

kvalitetssäkringen görs på ett strategiskt sätt över hela länet. Det krävs därför en större insats för att kvalitetsgranska vilka vatten som genererar generellt strandskydd, än vad som ryms inom den nuvarande budgeten och med dagens personalstyrka. Vägledning som förtydligar när strandskydd ska råda vid mindre vatten, anlagda vatten samt våtmarker skulle underlätta arbetet och ge en bättre slutprodukt.

Inom uppdraget har man utrett olika metoder för att ta fram strandlinjen vid medelvattenstånd. Länsstyrelsen ser inte att myndigheten själv har möjlighet att göra en bättre bedömning av strandlinjens läge vid områden med diffus eller föränderlig strandlinje utan att genomföra en fältinventering. På grund av bland annat naturliga vattenståndsvariationer är det inte heller då säkert att resultatet blir tillförlitligare än den strandlinje som Lantmäteriet har baserat på kartan Topografi 10.

Planlagt område

En påtaglig del av arbetet med digitalisering av planer kräver tillgång till Länsstyrelsens planarkiv. Länsstyrelsens planarkiv är nedpackat på grund av ombyggnation och flytt till tillfälliga lokaler. Enligt tidsplanen är Länsstyrelsen tillbaka i de ordinarie lokalerna under 2026.

I alla detaljplaner som är beslutade efter regelförändringarna som infördes 2009 (se prop 2008/09:119 strandskyddet och utvecklingen av landsbygden) framgår det tydligt var strandskyddet är upphävt eller ej eftersom det då är reglerat direkt genom planbestämmelserna. I planer som är äldre än så krävdes i varje enskilt fall beslut från Länsstyrelsen. Dessa beslut kan ibland vara svåra att identifiera och tolka. Tolkningen av de äldre planerna kräver därför planjuridisk kompetens innan man kan digitalisera hur strandskydd eventuellt har upphävts inom planen. Det kan därtill ta tid att gå igenom vilka planlagda områden som saknar strandskydd med anledning av äldre planer.

Östergötland har inte alltid gjort tolkningen att det har varit strandskydd vid mindre vatten, utan historiskt har det funnits beslut om var i länet strandskydd råder. Det gör att man vid arbetet med strandskydd inom planlagt område även behöver titta på strandskyddets historiska utbredning i länet, något som inte har tagits upp inom uppdraget.

De som medverkat i yttrandet

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschef Jonas Källming med naturvårdshandläggare Kerstin Kempe Lange som föredragande. GIS-analytiker Lars Westerberg och länsarkitekt Jan Persson har medverkat i yttrandet.

Denna handling har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilaga 22. Strandskyddets historik

Generellt strandskydd

Trygga allmänhetens tillgång

1953-01-01, För att åt allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv vid havet eller vid insjö eller vattendrag äger länsstyrelsen förordna, att inom visst strandområde bebyggelse inte må företagas utan länsstyrelsens tillstånd (SFS 1952:382).

1965-01-01, För att åt allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv vid havet eller vid insjö eller vattendrag äger länsstyrelsen förordna att visst strandområde skall vara strandskyddsområde (SFS 1964:822).

Generellt strandskydd

1975-07-01, För att åt allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv råder strandskydd vid havet, insjöar och vattendrag. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde) (SFS 1974:1025).

1994-07-01, Strandskydd råder vid havet och vid insjöar och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (SFS 1994:854).

1999-01-01, Strandskydd råder vid havet och vid insjöar och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde) (SFS 1998:808).

2009-07-01, Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt

1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområde, och
2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde) (SFS 2009:532).

Undantag från strandskydd

1994-07-01, Förordnanden om undantag från strandskydd som meddelats enligt 15 § andra stycket första meningen naturvårdslagen (1964:822) i dess lydelse före den 1 juli 1994 skall omprövas med tillämpning av 15 § i den nya lydelsen före utgången av juni 1999. Har omprövning inte skett dessförinnan, upphör förordnandet att gälla (SFS

1994:854).

1999-01-01, Förordnande om undantag från strandskydd som har meddelats enligt 15 § andra stycket första meningen naturvårdslagen (1964:822) i dess lydelse före den 1 juli 1994 skall omprövas med tillämpning av 7 kap. 13 § miljöbalken senast den 30 juni 1999. Har ett förordnande inte omprövats innan dess, upphör förordnandet att gälla. (SFS 1998:811).

2002-07-01, Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att ett strandskyddsområde som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften inte skall omfattas av strandskydd (SFS 2002:175). *Gällde fram till 1 juli 2009.*

Utvidgat strandskydd

1953-01-01, Förordnande enligt första stycket skall avse land- och vattenområde inom det avstånd från strandlinjen som prövas erforderligt med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall, dock högst 300 meter från nämnda linje vid normalt medelvattenstånd (SFS 1952:382).

1965-01-01, Strandskyddsområde skall omfatta land- och vattenområde inom det avstånd från strandlinjen som prövas erforderligt med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall, dock högst 300 meter från nämnda linje vid normalt medelvattenstånd (SFS 1964:822).

1975-07-01, Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får också utvidga strandskyddsområdet, när det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften, dock högst intill 300 meter från strandlinjen (SFS 1974:1025).

1994-07-01, Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får utvidga det till högst 300 meter från strandlinjen när det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften (SFS 1994:854).

2009-07-01, Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

3p i övergångsbestämmelserna: Strandskydd gäller efter den 31 december 2014 inom ett utvidgat strandskyddsområde endast om utvidgningen har beslutats med stöd av 7 kap. 14 § i dess nya lydelse (SFS 2009:532).

Upphävt i enskilda fall

1975-07-01, Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan förordna att strandområde som uppenbarligen saknar betydelse för bad och friluftsliv ej skall omfattas av strandskydd (SFS 1974:1025).

1994-07-01, Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att strandområde som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften inte skall omfattas av strandskydd (SFS 1994:854).

2002-07-01, Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att ett strandskyddsområde som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften inte skall omfattas av

strandskydd (SFS 2002:175).

2014-09-01, Länsstyrelsen får det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om

1. det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften,
2. strandskyddet gäller vid en liten sjö eller ett litet vattendrag och områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten, eller
3. området enligt plan- och bygglagen (2010:900) avses att omfattas av en detaljplan och
 - a. behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
 - b. skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än kommun.

Ett upphävande enligt första stycket 2 får göras endast om sjöns vattenyta har en storlek som uppgår till omkring en hektar eller mindre eller om vattendragets bredd är omkring 2 meter eller smalare. Ett upphävande enligt första stycket 3 får göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. (SFS 2014:892).

Planlagt område

Undantag från strandskydd, äldre plan

1965-01-01, Strandskyddsområde skall ej omfatta område som ingår i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan (SFS 1964:822).

1999-01-01, Strandområden som vid utgången av juni 1975 ingick i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan skall inte omfattas av strandskydd enligt miljöbalken, om det inte bestämts något annat (SFS 1998:811).

Upphävt strandskydd i plan/områdesbestämmelser

1975-07-01, Vid fastställelse av generalplan, stadsplan eller byggnadsplan kan, när särskilda skäl föreligga, förordnas att ingående strandområde ej vidare skall omfattas av strandskydd (SFS 1974:1025).

1987-07-01, Plan- och bygglagen träder i kraft. Vad som i lag eller annan författning föreskrivs om stadsplan skall i stället avse detaljplan, inom vilken kommunen är huvudman för allmänna platser. Vad som föreskrivs om byggnadsplan skall avse detaljplan, inom vilken annan än kommunen är huvudman för allmänna platser (SFS 1987:10).

1994-07-01, Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, om det finns särskilda skäl, förordna att strandskyddet skall upphävas för ett strandområde som avses ingå i en detaljplan eller omfattas av områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (1987:10) (SFS 1994:854).

1999-01-01, Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer

får förordna att ett strandskyddsområde som avses ingå i en detaljplan eller omfattas av områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (1987:1) inte längre skall vara omfattat av strandskydd, om det finns särskilda skäl (SFS 1998:808).

2009-07-01, I detaljplanen får det bestämmas att strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs för ett område, om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. En bestämmelse om upphävande får dock inte avse ett sådant område som enligt 7 kap. 18 § första stycket 2 miljöbalken omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt.

Bestämmelserna i 7 kap. 18 c-18 g §§ miljöbalken ska tillämpas i fråga om en sådan detaljplanebestämmelse som avses i första stycket (SFS 2009:530).

2011-05-02, Bestämmelser om kommunens möjligheter att upphäva strandskyddet genom en bestämmelse i en detaljplan finns i 4 kap. 17 § plan- och bygglagen (SFS 2010:902).

2014-09-01, I en detaljplan får kommunen upphäva strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken för ett område, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. En bestämmelse om upphävande får dock inte avse ett sådant område som enligt 7 kap. 18 § första stycket 3 miljöbalken omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt. Bestämmelserna i 7 kap. 18c-18g §§ miljöbalken ska tillämpas på detaljplanebestämmelser om upphävande av strandskydd (SFS 2014:1014).

Strandskydd inträder/återinträder

1999-01-01, Upphör området att ingå i en detaljplan eller att omfattas av områdesbestämmelser inträder åter strandskydd (SFS 1998:808)

2009-07-01, Strandskydd inträder när en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt plan- och bygglagen (1987:10). Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

Äldre bestämmelser gäller för detaljplaneärenden som har inletts före den 1 juli 2009 och som avslutas genom antagande av planen före den 1 juli 2010 (SFS 2009:531).

2010-01-01, Strandskydd inträder för fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt plan- och bygglagen (1987:10). Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

Äldre bestämmelser gäller för detaljplaneärenden som har inletts före den 1 januari 2010 och som har avslutats genom antagande av planen före den 1 januari 2011 (SFS 2009:1323).

2011-05-02, I fråga om strandskydd som har upphävts för ett område genom en bestämmelse i en detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900) eller för ett område som har avsetts att omfattas av en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt samma lag som gäller strandskyddet åter, om

1. området upphör att omfattas av detaljplanen eller områdesbestämmelserna, eller
2. detaljplanen eller områdesbestämmelserna ersätts med en ny detaljplan.
(SFS 2010:902)

Bilaga 23. Flödeskarta strandskydd inom detaljplanelagt område

